

ОФИШМАЙ ИЛГАРИЛАБ

Жуда қизик ҳолат. Хорижиликлар баъзан мамлакатимизда ҳуқуқий давлатни барпо этиш суръатини танқид остига оладилар. Лекин мана шу тамойилларни ўзида батамом ақс эттирган давлатнинг ўзи борми?

ОЗОДЛИКНИНГ БАҲОСИ

— Амнистия билан озодликка чиқадиганларнинг биринчиси ўзингиз бўласиз. Фақат ўзингиз биласиз, бошқимизнинг нафси ўзинга яраша. Битта «дубленканинг пули» деб туриб олади.

ТЕРГОВГА ҚАЙТГАН ИШ

«Терговга қайтарилсин». Суданинг бошқа сўзлари қулоғига кирмади. Панжара ичида тик турган жойида ҳушини йўқотди. Кейин, қамоқхонанинг касалхонасида ўзига келганида айтиб беришди.

САЁҚ ЮРСАНГ...

— сен бола шу ўқусуни ичсанг бўлади.
— Нима? Агар ичсам ўлиб қоламан-ку! Мени ўлдирмоқчимисизлар?
— Кўрма, ўлмайсан. Ич тезроқ, бўласа мажбур қиламан.

Низо

1997-йил 27-avgustdan chiqq boshlagan

2006-йил 25-oktabr, № 43 (512)

**O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI BOSH
PROKURATURASINING
NASHRI**

Қарши шаҳри 2700 ёшда

Дунё тамаддунида ўзига хос ўринга эга бўлган қадимий Қарши шаҳрининг 2700 йиллиги ва соҳибқирон Амир Темур хазратлари таваллудининг 670 йиллиги халқаро микёсда кенг нишонланаётганлиги маънавиятимизнинг катта байрамидир.

Вазирлар Маҳкамасининг «Қарши шаҳрининг 2700 йиллигини нишонлашга тайёргарлик кўриш тўғрисида» 2004 йил 29 сентябрда қабул қилинган қарори ва Президентимиз Ислам Каримовнинг бевосита ташаббуси ҳамда қўллаб-қувватлаши тўғрисида Қарши шаҳрининг 2700 йиллигини нишонлаш ЮНЕСКО томонидан маъқулланди. Ўзбекистон Президентининг 2005 йил 26 июлдаги «Қарши шаҳрининг 2700 йиллигини нишонлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори қўлғу юбилейга тайёргарлик ишларига янгича руҳ ва қудратли омил бағишлади. Мазкур қарордан сўнг шаҳарни бош режа асосида тубдан қайта қуришнинг муҳамал лойиҳаси ишлаб чиқилди. Шу асосда шаҳарда қурилиш, ободончилик ва таъмирлаш ишлари авж олиб кетди. Бундай хайрли ишлардан ҳеч бир қашқадарлик, жумладан вилоят прокуратураси органлари ходимлари ҳам четда туришгани йўқ. Вилоят прокурори, адлия катта маслаҳатчиси Ёшдават Жўраева юртимизда бўлаётган қўшалок тўй ҳусусида бир неча савол билан мурожаат қилдик.

вом этишди. Шаҳар Шулуқтаста худудидан қайтадан қад ростилади. Босқинчилар уларни янги манзилда ҳам тинч қўйишмади. Аввал араблар истилосини кўрган

қандайдир раминийлик бордай... Сиз нима деб ўйлайсиз?
— Ўттиз ёшда ўзининг 243 навақари билан Амир Мусонинг Қарши кўрғонига жойлашиб ол-

ОБОДЛИК КЎНГИЛДАН БОШЛАНАДИ

— Ёшдават Турсунович, вилоятимиз маркази — Қарши шаҳрининг 2700 йиллик юбилейи нишонланаётган шу кунларда кўнглингиздан қандай ўй-хаёллар кечмоқда? Маънавиятимизнинг тарихий илдиэларини ҳақида нима-лар дея olasиз?

— Аллоҳ назари тушган Ватанимиз тарихининг энг кўна ва теран илдиэларидан бири бўлган қадимий ва навақирон Қарши шаҳри бутун ўзининг 2700 йиллик қўлғу тўйини нишонламоқда.

Бу гўзал шаҳар бутун мана шу заминнинг умрбоқий қадриятларини, Ўзбекистон дея аталмиш юртимизнинг нақадар қадимий ва муқаддаслигини бутун жаҳонга яна

бир бор кўрсатди.

Мамлакатимизда Самарқанд, Бухоро, Термиз, Шаҳрисабз, Хива, Қарши ва Марғилон сингари кўна шаҳарларнинг қўлғу юртимизнинг қадимийлигидан, халқимиз тарихи теран томирларининг чуқур қатламларга бориб тақалишидан далолат беради.

Қарши шаҳрининг 2700 йиллигига асос бўлган унинг қадимий ўрни «Ерқўрғон» деб аталадиган 150 таноблик обидадир. Ерқўрғоннинг хитой, юнон, арман манбаларида Нашебо, Нашеболо, деб зикр этилган Нахшаб эканлиги қадимшунос ва тарихшунос олимлар томонидан XX асрнинг

бошларида, шўро салтанати вужудга келмасдан бурун эътироф этилган эди. Кейинчалик Насаф, XIII-XIV асрлардан бошлаб Қарши деб аталиб келинаётган бу кўна шаҳар ҳозир ўзининг учинчи минг йиллик ёшини яшамоқда. Ерқўрғон легенда кўз ўнгимизда паст-баланд тепаликлар, қадимий обидалар харобалари, улар бағридаги халқимизнинг кўп йиллик тарихи, азчиқ қисмати намоён бўлади. Эҳ-ҳе... ерқўрғонликлар не-не кунларни бошидан кечирибмади. Бу шаҳар Искандар найзасига қўқсини қалқон қилди, душман аскарлари оёғи остида топталди, харобага айланди. Аммо мард ва ориятли ерқўрғонликлар яшаганда да-

мамлакатимиз сўнг Чингизхоннинг ваҳшийликларига дуч келди. Чингизийлар аждолларимиз яратган бойликларни талон-тарож қилишди, обод гўшаларни хароб этишди. Ёвга тиз чўкмаган халқ янги манзилда қўним топишга мажбур бўлди. Ҳозирги Қарши шаҳри уларнинг янги манзили, бошпанаси бўлди. Чингизийлар ҳар қанча зулм қилишмасин, халқнинг озодликка ишончи сўнмади.

— Ёшдават Турсунович, Қарши шаҳрининг 2700 йиллик тўйи билан буюк соҳибқирон Амир Темур бобомизнинг 670 йиллик юбилейи бир пайтга тўғри келишда

ган ўн икки минг кишилик лашкарини мағлуб этган Амир Темурнинг улғу жасорати ҳеч қачон унутилмайди. Аслида бу порлоқ галаба Ватанин мўғуллар зулмидан озод қилиб, буюк давлат қуриш йўлидаги илк қадам эди. Соҳибқирон бобомиз мустақиллик учун озодлик кураши йўлидаги катта галабага айнан шу шаҳарда эришган. Демак, Қарши мўғул истибодига қарши кўтарилган муқаддас маъводир. Бинобарин, мўғул босқинчилардан ҳокимиятни биринчи бор тортиб олиш, юртининг бир қисmini мустақил идора қилиш Қарши номи билан боғлиқ.

(Давоми 2-бетда.)

Хабар

Темир йўл тизими мамлакат иқтисодиётининг етакчи тармоқларидан бири саналади. Республика-миз ҳукуматининг бу соҳага қаратаётган катта эътибори тармоқ фаолиятини ривожлантиришда етакчи ўрни тутмоқда.

Бироқ айтиш ўринли, мазкур тизимнинг самарали фаолият кўрсатишига кўп ҳолларда фуқароларимизнинг эътиборсизликлари халал бермоқда.

ҲАМКОРЛИК САМАРА БЕРАДИ

Темир йўл тизимларида содир қилинаётган жиноятчилик ва ҳуқуқбузарлик фикримизни тасдиқлайди. Шу боис ҳам жойларда бу борадаги тарғибот ишларини ривожлантириш, маҳалла, мактаб ва ҳуқуқни ҳимоя қилувчи органлар ҳамкорлигини кенгайтириш содир этилаётган жиноятларнинг олдини олишда муҳим ўрин тутади. Тошкент транспорт прокуратураси, Мирзо Улўғбек туманининг мутаассиди идоралари ҳамкорлигида ташкил этилган анжумандан кўзланган асосий мақсад ҳам ана шундай кўнгилсизликларнинг олдини олишга бағишланди.

Анжуманнинг айнан Мирзо Улўғбек туманида ўтказилиши ҳам беҳиз эмас. Биргина ана шу туман ҳудудидан 5 та темир йўл бекати бўлиб, улар орқали ҳар кун миңлаб йўловчилар ва халқ ҳўжалик юклари маңзилга етказилади. Аммо таҳлиллар тумандаги темир йўл тизимларида жорий йилнинг 9 ойи

яқуни бўйича жами рўйхатдан ўтган жиноятлар сони 24,1 фоизга олганини кўрсатмоқда. Ачинарлиси, вояга етмаганлар томонидан содир этилаётган турли тоифадаги жиноятларнинг ҳам ошиши кузатилган. Сўзга чиққанлар вояга етмаганларнинг темир йўл тизимларида содир этаётган жиноятларида мактаб-маҳалла ҳамкорлигининг сусайганлиги сабаб бўлаётганлигини қайд этдилар. Ҳеч қерда ўқимай,

ишламай юрган вояга етмаганларнинг назоратсиз қолдирилиши боис, темир йўлнинг меъёрий ҳаракати билан боғлиқ муҳим аҳамиятга эга жиҳозларини ўғирлаш кузатиляпти. Оқибатда тизимда хавфсизлигининг олдини олиш масаласида айрим муаммолар туғилмоқда, соҳа ходимлари бу борадаги аниқ мисолларни йиғилганлар эътиборига ҳавола этдилар.

Анжуман якунида Тошкент транспорт прокурори А.Маннонов, Мирзо Улўғбек туман прокурори М.Эрматов умумий жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликлар, шу жумладан, уларнинг вояга етмаганлар томонидан содир этилишини олдини олишда ҳамкорликни яна мустаҳкамлаш самарали натижа беришини таъкидладилар.

С.САЛИХОВ,

Тошкент транспорт прокурорининг ёрдамчиси

Парламентда

НАЗОРАТ ФАОЛИЯТИГА БАҒИШЛАНДИ

Ўтган ҳафта якунида Олий Мажлис Қонунчилик палатасида қўмиталарнинг назорат-таҳлил фаолиятига бағишланган семинар бўлиб ўтди. Қонунчилик, суд-ҳуқуқ масалалари қўмитасининг ташаббуси билан ўтказилган семинар қизгин тарзда ўтганилиги билан ажралиб турди.

Семинарда Ўзбекистон Республикаси Президенти Девони ходимлари, Амалдаги қонун ҳужжатлари мониторингини институти мутахассислари, Адлия вазирлиги, Республика юристлар малакасини ошириш маркази тингловчилари, ҳуқуқшунос олимлар, ОАВ вакиллари иштирок этдилар.

Семинарни Қонунчилик, суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси раиси Нуриддинхон Исмоилов очиб берди. Шундан кейин қонунчилик, суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси аъзоси Аҳром Жўмаевнинг «Олий Мажлис Қонунчилик палатаси қўмиталарининг назорат-таҳлил фаолияти самарадорлигини оширишнинг назарий ва амалий масалалари» мавзусидаги маърузаси тингланди. Адлия вазирининг ўринбосари Ҳошиммурод Исоқовнинг «Парламент назорат ва қонунлар мониторингини» номли маърузаси эса назорат ва мониторинг тушунчаларининг ҳуқуқий табиати ва парламент назоратини ташкил этишининг ўзига хос тамойилларга бағишланди.

Семинарда музокарага чиққанлар парламент назорат-таҳлил фаолиятининг қонунларни амалиётта тadbик этишдаги муҳим ўрнини эътироф этдилар.

(Ўз мухбиримиз)

(Давоми. Бошлангичи 1-бетда).

Кўпдан-кўп зафари тарихий воқеалар, маълум машҳур инсонлар ҳаёти Қарши илоҳийлик нури билан мунаввар бўлган табаррук шаҳар эканлигидан далолат беради. Соҳибқирон бобоимизнинг 670 йиллик ҳамда буюк саркарда ва ўзбек миллий давлатчилиги асосчисининг улкан мақсадларини амалга оширишга руҳий қувват берган кўна Насафнинг 2700 йиллигини кенг миқёсда нишонлашга тараддуд қўрилагётган айни кунларда бу ҳақиқат олимлар, шоирлар адиблар ва зиёлилар даврасида бот-бот тилга олинаётди. Зеро, озодлик — энг муқаддас неъмат. Юрт озодлиги йўлидаги қаҳрамонлик эса минбаъд унутилмайди. Миллатимиз, халқимиз учун соҳибқирон ва ҳуррият муштарак тушунчалардир. Шундай қутлуг шаҳарлар бўладики, улар таржимаи ҳоли билан мамлакатнинг солномаси озодлик болларини инкишоф этади. Собик шўро салтанати қатағони авж олган ўтган асрнинг 80-йиллари сўнггида Қаршида элим деб, юртим деб, ёниб яшайдиган фидойи

тутган ўрнимизни англатиш, улар қалбида ёруғ истиқболга ишонч туйғусини уйғотишдир. Ана шу мақсадда мамлакатимизнинг турли ҳудудларида, илмий-иждоий ва маданий муассасаларда тadbирлар, мулоқотлар, давра суҳбатлари бўлиб ўтаётди. Шахрисабз шаҳ-

қёсда ўтказилиши Амир Темур давлатчилиги тарихи ва маданиятига бўлган алоҳида ҳурмат-этироф намунаси дейиш мумкин. Шахрисабзнинг 2700 йиллик юбилейидан кейин Қарши шаҳрининг қутлуг тўйи ўтказилапти. Шу муносабат билан вилоят марказида юбилей ол-

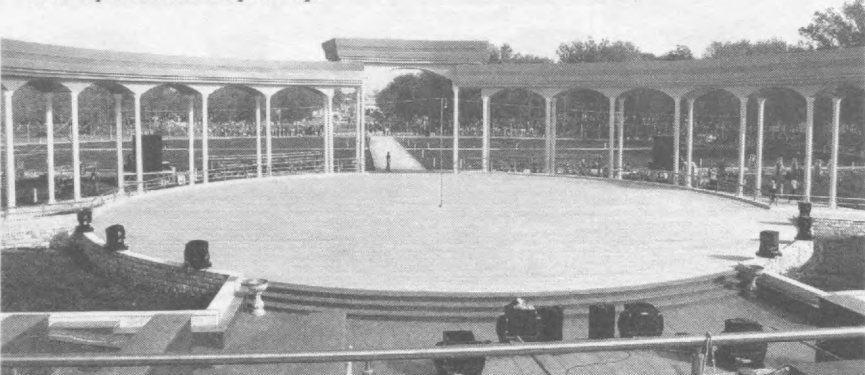
лар барпо этилди. Шаҳарнинг Муштақиллик майдонидаги бетон плиталар бузиб олиниб, ўрни қўқамзорлаштирилди. Қайта ишланган лойиҳа асосида «Қашқадарё халқи» рамзий ҳайкали ўрнатилди. Унинг атрофи ободонлаштирилиб, фавворалар қўрилди. Юбилей тад-

иссиқлик ва иссиқ сув таъминоти тубдан яхшиланди. Шаҳарда 2 та янги мактаб қўрилди, 10 таси капитал реконструкция қилиниб, 5 таси капитал таъмирланди. 5 та касб-хўнар коллежи, 2 та академик лицей қўрилди, 4 та коллеж реконструкция қилинди. Шаҳардаги кардиология шифохонаси қайта реконструкция қилиниб, кардиология марказига айлантирилди, урология маркази ташкил қилиш мақсадида қурилиш-таъмирлаш ишлари олиб боришмоқда.

Шаҳарда Марказий деҳқон бозори, «Фарход», «Осиё», «Барака» бозорлари қурилиб, фойдаланишга топширилди. «Ерқўрғон» бозори қайта таъмирланди. «Насаф», «Динамо» ўйингоҳлари замон талаби асосида қайта таъмирланди, «Геолог» стадиони қайта реконструкция қилинди.

Муштақил тузум даврида бир чекка вилоятда бундай катта миқдордаги бунёдкорлик ишларини амалга ошириб бўлмасди. Қарши шаҳрининг 2700 йиллиги муносабати билан бу ерда амалга оширилаётган кенг қамровли бунёдкор-

Янги барпо этилган амфитеатр.

ОБОДЛИК КҮНГИЛДАН БОШЛанади

раҳбарнинг пайдо бўлиши ва охиракит ўзбекистонни муштакчиллик олиб чиқиши, айни чоғда эса жаҳонда асрни белгилочи шахс, давлат арбоби сифатида тан олинishi тарих кечмишларида илоҳий бормлигидан далолат этади.

Тарих шохид, Соҳибқирон Амир Темурнинг зафари юришлари бошланган кўна Насаф ўз навбатида, улуг жаҳонгирнинг бунёдкорлик фаолиятида ҳам нечоғлик муҳим ўрин тутганлиги сир эмас. Шунинг ўзидек 2700 ва 670 йиллик икки тўйнинг бир вақти тўғри келиши шунчаки тасодиф эмаслиги далил бўла олади. Қарши шаҳридаги бунёдкорлик ишлари ҳам, таъбир жоиз бўлса, улуг боболардан мерос аъналарнинг муносиб даражадаги давоми десак, айни ҳақиқатни айтган бўламиз. Демак, ота-боболаримизнинг азалий қадриятлари қайта тикланиб, буюк бобокалонимизнинг муборак пойи қадами етган юртнинг обод бўлаётганлигидан улуг аждодларимизнинг руҳлари шод бўлмоқда. Қарши эса чин маънода саодат ва иқбол максагига айланаётди.

— **Қадим шаҳарларимиз, улуг боболаримизни ёд этиш маънавиятимизни бойитади. Шундай эмасми?**

— Шубҳасиз, бундан мақсад, биринчи навбатда, ёш авлодга шавкатли, шунинг баробарида, мураккаб ва зиддиятли тарихимизни, қимларнинг авлоди эканлигимизни, жаҳон айвонида миллат сифатида

рида «Ўзбек халқи ва унинг давлатчилиги тарихи» республика семинари, «Нахшаб-Қарши жаҳон цивилизацияси тизимида» мавзuida илмий-амалий анжуман, Чироқчи ва Деҳқонбод туманларида халқ бахшилари чиқишлари, Шахрисабз шаҳрида ўтказилган «Мумтоз наволар» мусиқа кечалари шулар жумласидандир.

Қаҳрамон шоиримиз Абдулла Орипов айтган мана бу фикрлар эзгу интилишларимиз ва мақсад-муддаоларимиз моҳиятини ниҳоятда теран ифода этади: «Биринчидан, биз тескари кўрсатиб келинган ҳақиқатни ўнгидан кўрсатишимиз зарур. Нодон ва жоҳил деб тамга босилган халқимизнинг ҳурмати жойига қўйишимиз шарт. Иккинчидан, худди мана шу таънига эга бўлган фарзандларимизнинг парвози учун руҳий қувват-старт майдони яратиб беришимиз керак. Учунчидан, умуман, жаҳон миқёсидаги макомимизга қўнғун ривашида эришувимиз лозим... Темур бобоимиз олти ўз йиллик сарсонлиқдан сўнг мамлакатга ўзларининг тулпори билан қайтиб келдилар. Соҳибқироннинг тарих саҳнасидаги биринчи жилова-бардори Исмоил Қаримов бўлди».

— **Юбилей муносабати билан шаҳарда амалга оширилган қурилиш ва ободончилик ишларига тўхталиб ўтсангиз.**

— Иккита қадим шаҳар — Шахрисабз ва Қарши шаҳри юбилейларининг мамлакат ва халқаро ми-

дидан улкан бунёдкорлик ишлари амалга оширилди. 30 дан ортик юбилей объектида, шу жумладан, 10 та тарихий ёдгорликда қурилиш, таъмирлаш ва ободонлаштириш ишлари олиб борилди. Насаф, Ўзбекистон, Амир Темур, Жайхун шохқўчалари ва шаҳар ички йўллари бугунги замон талабига жавоб берадиган даражада қайта реконструкция қилинди. Вилоят марказини электр энергияси, алоқа хизмати, ичимлик суви билан таъминловчи коммуникация иншоотларини янгилаш бўйича бир қатор ишлар амалга оширилди. Шаҳар кўчаларидаги 15,7 километрик ичимлик сув қуурувлари, 2 та сув иншооти, 17 километрик табиий газ тармоқлари таъмирдан чиқарилди. 13 та маҳаллага ичимлик суви, 12 та маҳаллага табиий газ тармоқлари тортилди. Шаҳар телефон алоқа тармоқлари рақамли замонавий АТСлар ҳисобига 1100 та рақамга кенгайтирилди. Қарши шаҳри худудидан ўтувчи Қашқадарё дарёси қирғоқлари, чўмилиш ҳавзалари, болалар истироҳат боғи ва юртбошимиз вилоятда биринчи раҳбар бўлиб ишлаган даврида барпо этган Алишер Навоий номидаги тарихий истироҳат боғида катта ҳажмда ободонлаштириш ва қўқамзорлаштириш ишлари бажарилди, боғ атрофидаги кўллар мажмуаси қайта реконструкция қилинди. Кўчалар кенгайтирилиб, манзарали дарахлардан ташкил топган боғлар яратилди, хиёбон-

бирлари ўтказиладиган 2800 ўринга мўлжалланган амфитеатр қурилиши ниҳоясига етказилди.

Қадимда Қаршининг диний маърифат маркази бўлган, кейинги 70 йилда тоталитар тузум даврида маҳбуслар сақланадиган қамқоқона вазиғасини ўтаб келган Одина жомеъ масжиди, XIV аср ёдгорлиги бўлмиш Сардоба, Бектемир, Абдулазизхон мадрасалари, Қўқумбаз масжидини таъмирлашда Самарқанд, Бухоро, Шахрисабз ва наманганлик уста нақошлар фидойилик кўрсатиб ишладилар. Юқорида қайд этилган обидалар ва Қашқадарё кўпригининг қадимий меъморлик услублари асосида қайта тикланиши улар қиёғасининг аслида қай даражада гўзал бўлганини ҳис этиш имконини берибгина қолмай, аждодларимизнинг бунёдкорлик санъатидан завоқланиш ва фахрланиш туйғусини ҳам жўш урдиради.

Юбилей муносабати билан Қарши Давлат университети, Қарши муҳандислик-иқтисодий институт ва бир қатор коллежларнинг 30 минг ўринли талабалар уйлари қайта реконструкция қилиниб, ёшларнинг яшашлари ва дарс тайёрлашлари учун шароит яратиб берилди, ошона ва спорт иншоотлари замонавий талабаларга мос таъмирланиб, тўлиқ жиҳозланди, ўқув юрталари худудлари ободонлаштирилди ва қўқамзорлаштирилди. Муҳандислик тармоқлари капитал таъмирланиб, электр, ичимлик суви,

лик ишлари юртбошимизнинг қашқадарёликларга меҳри, оқибати меvasи деб тушуномқ керак. Шу асосда муҳтарам юртбошимизнинг кўнрадиги сўзларини эслаш ва ерусти бойликлари ҳақида гапиришимиз бугун, албатта, ўринлидир. Бугун бу ҳақиқатни нафақат Марказий Осиё минтақаси, балки бутун дунё тан олмақда. Лекин мендан бу юртнинг энг ҳақиқий бойлиги ҳақида сўраса, ҳеч иккиланмасдан, Яратганнинг назари тушган бу юртнинг асосий бойлиги — мана шу заминда яшайётган бағрикенг, мард ва ориятли, кўп-кўп қийинчилик ва синовларда тобланган, яхшиликни ҳеч қачон унутмайдиган Қашқадарё эли ва халқи, деб жавоб берган бўлар эдим». Юракдан айтилган бу салимий, илик сўзлар ҳар биримизнинг кўнгиллигини сурур ва ифтихор ҳисларига тўлдиради.

Шу йил июн ойи бошида ўтказилган «Экология ва саломатлик» республика кўрик-танловига Қарши шаҳрининг мамлакатимиз бўйича «Энг обод шаҳар» сифатида эътироф этилиши ҳам ана шу меҳр, ана шу фидойилик, соҳибқирон бобоимиздан мерос бунёдкорлик руҳи, ободлик иштиёқидан далолатдир.

Сўхбатдош Норбўта ҲОЗИЕВ, журналист

Нафс қутқусида

Нафс ёмон нарсас. У қимларни қай қўйларга солмайди дейсиз. Ота-боболаримиз шу боис «Харомдан ҳазар қўл, биронинг ҳақидан қўрқ, у қачон бўлса ҳам тешиб чиқади» деб бекорга айтишмаган. Қораўзақлик Азербой Айимбетов буни яхши билса ҳам парво қилмади. «Ишинг юришиб турганда қандинни уриб қол, ким билмас — ўтирибди» қабилида фикр қоритиб, бунинг охири вой бўлишини ўйламади. Чунки кимсан — «Қорақўл» овулининг менман деган «Сайман» фермер хўжалиги раҳбари эди-да.

«Кўза кунда эмас, кундада синади» деганларидек, 2006 йилнинг бошларида туман прокуратураси назорат тартибидеда туманда қорвчиликка доир қонунларнинг бажарилишини текширганда Азербойнинг қинғир ишлари фош бўлди-қолди. Ҳисоб-китоб натижаларига кўра унинг жавобгарлигида 48.875.000 сўмлик 392 та қорамол кам эканлиги маълум бўлди.

Текшириш материалларини ўрганганимизда тумандаги «Сайман» фермер хўжалиги 2003 йилнинг 5 март кўни «Қорақўл» ширкат хўжалигидан олди-сотди шартномаси асосида баҳоси 48 миллион 815 минг сўмлик 392 бош қора молларни пулни босқичма-босқич тўлаб бориш шарти билан сотиб олган. Лекин 2004 йилнинг 16 февралига қадар атиги 6.371.000 сўм тўлаган, ҳолос. Шу таразда шартнома бажарилмаган. «Сайман» фермер хўжалигида ишловчи жавобгар шахсларнинг нафси ҳақалак отганлигидан моллар талон-тарож бўлиб, хўжаликда битта ҳам қорамол қолмаган. Ушбу ҳолат бўйича жиноят иши қўзғатилди.

Тергов давомида жавобгар шахслардан 42.443.000 сўмлик моддий зарарнинг 30.792.000 сўмлиги ундириб олинди. Жиноятчилар суд ҳукми билан тегишли жазосини олишди.

Ота-боболаримиз «Қинғир ишнинг қийини қирқ йилдан кейин ҳам чиқади» деб бекорга айтишмаган. Бирор ишга қўл ураётганда шунини унутмайлик.

Ж. УТЕПБЕРГЕНОВ,

Қораўзақ туман прокуратурининг ёрдамчиси.

Н. ОҚНАЗАРОВ, «Huquq» мухбири

Бухоро вилоят прокуратурасининг иш режасига мувофиқ Суд қарорларини ижро этиш, судлар фаолиятини моддий-техник жиҳатдан ва молиявий таъминлаш департаментининг Ғиждувон туман бўлимининда текшириш ўтказилди. Унда асосий эътибор ўтган йил ҳамда 2006 йилнинг 6 ойи давомида Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 25 мартдаги «Давлат даромадидаги ўтказиладиган мол-мулкни олиб қўйиш, сотиш ёки йўқ қилиб ташлаш тўғрисидаги низоимни тасдиқлаш ҳақида»ги қарори ижроси ва Бош прокуратурининг 2004 йил 21 июндаги «Прократура органларида давлат даромадидаги ўтказиладиган мол-мулкни ҳисобга олиш ишларини ташкиллаштириш тўғрисида»ги буйруғининг бажарилишига қаратилди.

МУҲИМИ — ИЖРО

Аниқланишича, туман ҳокимининг 2006 йил февралдаги 6-ф фармойишига асосан юқоридаги қарор талабларини бажариш мақсадида мол-мулкни мусодара қилиш ҳужуғига эга бўлган органларга қўлайлик яратиш мақсадида мусодара қилинган мол-мулкни ва моддий бойликларни вақтинчалик сақлаш ва кейинчалик сотиш бўйича савдо объектларининг дислокациясига «Истам-Анвар» ва «Насриддин-С» хусусий фирмаларига қарашли дўконлар киритилган. «Истам-Анвар» фирмаси билан боғлиқ фактларга эътиборингизни қаратмоқчимиз. Департамент ва фирма ўртасида шартномалар тузилган. Унга улғуржи савдо билан шуғулланиш учун лицензия берилган. Қўриқиб турибдики, бир қараганда ишлар рисоладагидек. Аммо туман солиқ инспекцияси (мол-мулклар эгаси) ҳамда «Ғиждувонматлуботсавдо» ширкати (мол-мулк сакловчи) ўртасида далилий ашёларни сақлаш бўйича 2006 йил 5 январь кўни 6-шартнома

тузилган. Давлат ихтиёрига ўтказилган мол-мулкларни вақтинча сақлаш оморби муддир этиб С.Ортиқов тайинланган-у, бироқ у билан неғадир моддий жавобгарлик тўғрисида шартнома тузилмаган. Аслида эса қонунга мувофиқ, солиқ инспекцияси ҳамда «Ғиждувонматлуботсавдо» ўртасида асосий равишда шартнома тузилгани изохталаб эмасми? Бу эътиборсизлик боис жорий йилнинг 17 августига С.Ортиқов жавобгарлигида 49.050 сўмлик қамомад пайдо бўлган.

Қайд этилган камчиликлардан қўриниб турибдики, Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 25 мартдаги қарори моҳиятини «Ғиждувонматлуботсавдо» ширкати мутасаддиқлари тўла англаб етишмаган. Ҳолбуки, ҳар қандай қонун ёҳуд қарорнинг ижросида сусташликка йўл қўйилар экан, унинг аҳамияти, ҳаётлиги қолмайди.

Амрилло МАКСУДОВ,

Бухоро вилоят прокуратураси бўлими прокурори

Qayerdan:

**Xatlar va
jamoatchilik bilan aloqalar sahifasi**

Qayerga: *To'loqchi shaxs,
akademik Axbulob Ismailov, 66.*
«Huquq» gazetasi shaxs-
riyati, 700047

Xat tahrirsiz bosilmoqda

Яна сизга мурожаат қилдим

Хурматли тахрирлар!

Менинг турмуш ўртоғимни Сурхондарё вилояти фуқаро-си С.Шарипов «Нексия» машинасида туртиб юборгани натижасида у 14 кун оғир аҳволда ётиб, вафот этди. Мен 3 та фарзандим билан оғир аҳволда қолдим. Аввал ҳам сизларга шу ҳақда ёзган эдим.

Сизларнинг ёрдами билан аризам Бош прокуратура-нинг судларда жиноят ишлари қўрилишида прокурор вако-латини таъминлаш бошқармасига ўтказилган. Ариза қўриб чиқиш учун Жиззах вилояти прокуратурасига, улар эса ўз навбатида Жиззах вилоят суди жўнатган.

Жиззах вилояти судидан келиб менга ўз ҳуқуқларимни тушунтиришди. Суд турмуш ўртоғим касалхонада ётган вақтда дори-дармонга кетган харажатларни ундириб олиш тўғрисида аҳрим чиқарди. Судда С.Шариповнинг отаси эркаклик шартини ўртага қўйиб, фарзандларимга улар вояга етгунча ёрдам бераман, моддий зарарни тўлайман, деб ваъда берган эди. Бироқ, суддан сўнг лоақал бир марта-ям келиб ҳол сўрамади.

Мен барча ҳужжатларни тайёрлаб, билан Сурхондарё вилояти судига шу йилнинг 14 июнида даъво аризаси жўнат-дим. Лекин, мана беш ойдири, жавоб олганим йўқ.

Жиноятчига шу кунга қадар ҳеч қандай жазо берилмади. Бу менга жуда оғир боғди. Сурхондарё вилояти судидан жавоб қуттиб яшашдан чарчадим. Яна сизларга мурожаат қилишга мажбур бўлдим...

Нодира ЭГАМКУЛОВА,
Жиззах вилояти Галларол тумани
Д.Йўлдошев ширкат хўжалиги

«Huquq»ga javob beradi

МАХСУС ҚУТИ ОЛИБ ТАШЛАНДИ

Газетамизнинг 2006 йил 2 август кунги сониди «Махсус қути» сарлавҳаси билан Миробод тумани ҳудудидagi Чехов кўчаси 21-уй ва 506-болалар боғча-сининг олдида санитария-гигиенага зид, ташландиқ аҳволда ётган ахлат қутиси ҳақида танқидий фоторе-портж эълон қилинган эди.

Тошкент шаҳар прокуратураси мақолада қайд этилган ҳолатлар бўйича текшириш ўтказиб, тахрирларга жавоб берди.

Аниқланишича, ҳақиқатан ҳам Миробод тумани ҳудудидagi Чехов кўчаси 21-уй ва 506-болалар боғчасининг олдида ахлат қутиси учун жой ажратил-ган бўлмаса-да, 21-уй рўпарасидagi хонадонларда қурилиш ишларини амалга ошириш жараёнида қути

шу ерга жойлаштирилган. Шунингдек, ундан чиқин-диларни ўз вақтида олиб кетиш чоралари қўрилма-ган.

Миробод туман прокуратураси томонидан 2006 йил 4 август кун мазкур қонунбузилишга йўл қўйган «Махсустрас» фойдаланиш бўлими бошлиғи Б.Ра-жабовга нисбатан интизомий жавобгарликка тортиш тўғрисида қарор чиқарилиб, ижро этиш учун «Махсу-странс» корхонаси бошлиғига юборилган.

Миробод тумани «Махсустрас» корхонасининг 4 августдаги 52-хатига кўра, ахлат қутиси олиб ташлан-ган.

Бахриддин ВАЛИЕВ,
Тошкент шаҳар прокурори

НАЗОРАТГА ОЛИНДИ

«Фуқаро Т.Қурбонованинг «Huquq» газетаси тахри-риятига ёзган аризаси Хоразм вилоят прокуратураси томонидан ўрганиб чиқилди, — дейди Хоразм вилояти прокурори вазиасини бажарувчи И.Давлетов. — Аниқ-ланишича, 2005 йилнинг 12 январ куни соат 11:00 ларда номаълум шахсалар фуқаро Т.Қурбонованинг уйига ки-риб, сандигининг қулфини бузиб, 731.000 сўм пули ва турмуш ўртоғининг битта жемфирини ўғирлаб кетган-лиги юзасидан 2005 йил 13 январда Хазорасп тумани ИИБ томонидан ЖКнинг 169-моддаси 3-қисми «в» банди аломатлари бўйича жиноят иши қўзғатилган. 2005 йил 28 февралда тергов ЖПКнинг 364-моддаси 1-банди ва 369-моддасига асосан жиноятни содир қил-ган шахс аниқлангунга қадар вақтинча ҳаракатдан тўхтатилган.

Мазкур жиноят иши вилоят прокуратураси томони-дан назорат тартибиде ўрганилиб, жиноят иши терго-вини вақтинча ҳаракатдан тўхтатиш ҳақидаги қарор 2006 йил 7 октябрда бекор қилинди ва иш қўшимча тергов ўтказиш учун Хазорасп тумани прокурори орқали туман ИИБга юборилиб, алоҳида назоратга олинди.

E'tibor

Ассалому алайкум, хурматли «Huquq» газетаси хо-домлари!

Мен ҳарбий қисмда кутубхона мудирлиги бўлиб ишлай-ман. Кутубхонага ҳар хил газеталар келади. Булар ичида, албатта «Huquq» ҳам бор. Уни мунтазам ўқиб бораман. Ундаги турли мақолалар, суд очерклари, журналист суриштирувлари ҳар доим эътиборимни торттиб келган. «Huquq»нинг 2006 йил 14-сонидagi «Сизнинг фик-

МУНТАЗАМ ЎҚИБ БОРАМАН...

ришгиз қандай?» руҳини ўқиб қолдим.

Менимча, газетангизда чет эл адабиётларининг қизиқар-ли дегектив ҳикояларини босиб чиқсаларингиз, мухли-слар сони янада кўтарилди.

Ишларингизга ривож тилайман.

Дилдора ЮНУСОВА,
Наманган вилояти Поп тумани
Гурумсарой қишлоғи

Мулоҳаза

«Бизнинг вақтимизда фарзандлар ота-она раёйига қараб, улар чизган чиқиқ-дан чиқиқмасди. Улар андишали, меҳр-оқибатли эдилар», — бу каби гаплар кейинги пайтда тез-тез қулоққа чалинади.

Хозир эса биз катталар болаларимиз кўнглига қараб иш тутишга ҳаракат қиламиз. Ресторанда фарзандимизнинг туғилган кунини ўтказишни, дугонасини-кидан қўлишмайдиган шим, калта кофта-юбка олиб беришни ота-оналик бурчи деб билишимиз ачинарли. Бунинг учун ярим тўй харажатлари сарфланса ҳам, қизларимиз ярим-яланғоч қўрилиш олса ҳам парво қилмаймиз.

Ўғлимининг ақин дўсти, қизимизнинг сирдош дугонаси ким? У бўш вақтида қандай машғулот билан банд бўлади?

Давр ўзгарди. Тараққиёт асрида яшаймиз. Тан олиш жоиз, бугунги ёш авлодининг онги, тафаккури, билан ўн беш-йигирма йил олдинги ёшлар ўртасида

Ўғлинингизнинг дўсти, қизингизнинг сирдоши КИМ?

тафовут ер билан осмонча. Билим ва иқтидорларини намойиш этиш учун яратилган имкониятлардан фойдаланиб дунёни лол қолдираётган ёшларимиз билан фарҳанамиз. Бироқ, ёшлар ўртасида бўш вақтларини компьютер ўйингоҳ-лари, дискбоар, тунги кафеларда ўтказаятганлари ҳам анча-мунча.

Таёқнинг ҳам икки учи бўлади, деганларидай, хусусий тадбиркорликни эркин-лаштиришга берилаётган имкониятларни ўз йўриғига тушунган айрим тоифа «тадбиркор»ларнинг «така бўлсин сўт берсин» қабилида иш тутаятгани тўғрисида хорижда ишлаб чиқарилган вақсийлик ва порнографик мазмундаги видео тасмаларни соатлаб томоша қилаётган ўспирининг, ҳаёсиз лавҳалар қарши-сида махф бўлиб қолаётган қизнинг онги, тафаккури заҳарланиши тайин.

Шу ўринда яна бир мулоҳаза: Ўзбекистон Республикаси «Фаолиятнинг айрим турларини лицензиялаш ҳақида»ги Қонуни, мамлакат Президентининг 2004 йил 16 мартдаги «Кинометрография соҳасида бошқаришни такомиллаштириш тўғри-сида»ги Фармони, Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекино» Миллий агентлиги фаолиятини ташкил этиш тўғрисидаги, «Кино-видео маҳсулотларини ишлаб чиқариш, кўпайтириш, дубляж қилиш, сотиш ва уларнинг прокати бўйича фаолият турларини лицензиялаш тўғрисида»ги Низомни тасдиқлаш ҳақидаги Қарорлар-нинг қабул қилинишидан мақсад битта: миллий маънавиятимиз, умумбашарий қадриятларимизни асраш, фаолият юритаётган кинотеатрлар, кинобар ва меҳ-монхоналарда фильмлар намойиш этилишини тартибга келтириш, видео-тасвир, аудио-овоз ёзиш студиялари, видео-аудио тасмалар, CD, VCD, DVD, MP-3 дисклар билан савдо қилувчи ва ижарига бериучи шохобчалар, видеотека-ю, интернет тармоқларининг қонуний фаолиятини йўлга қўйишдан иборат. Ҳар бир ота-она фарзанд тарбияси учун бутун жамият олдида ҳам масъул эканлигини унутмаслиги лозим.

Моҳира ШАКАРОВА,
журналист

Тарбияга эътибор берайлик!

Хурматли юртдошларим, менинг ёшим 72-да, саккиз фарзанднинг отаси, ўттизга яқин неваро-чевараларнинг бобосиман. Эл-юрт хизма-тини 40 йилдан ортиқ турли лавозимларда адо этиб, 13 йилдири ки нафақадан.

Борлиқни яратган эгамга беҳисоб ҳамду санолар бўлсинки, менинг фарзандларим инсофли бўлиб етишди. Уларнинг ҳар бири элимиз учун фойдали ишлар билан банд.

Шу нарсани ҳам изтироб, ҳам қувонч билан айтишга ўзини ҳақли деб ўйлайманки, собиқ тузум даврида ўттиз-ўттиз беш йил қўйиб-ёниб меҳнат қилган бўлсам-да, биронта мукофот билан рағбатланирилган эмасдим. Истиқлол йилларида эса ёшларни тарбиялаш, ислохотлар-нинг туб моҳиятини уларга тушунтириш ишида қўшган ҳиссам учун «Мустақилликнинг 15 йиллиги» медални билан тақдирладим. Бунинг учун ҳукуматимизга ўз миннатдорчилигини билдираман!

Ҳўш, шундай экан, улуг айём кўнларида сизларга мактуб йўллашимдан мақсад нима?

Одам Ато замонидан токи биз яшаётган асримизга қалар қайси юрт гуллаб-яшнаган бўлса, ўша юрт одамлари ор-номуси, виждони пок, иймонли булганлар. Қайси юртни суя босган, ер ютган бўлса ўша жойда яшаганлар инсон деган номга доғ тушириб, ор-номусини йўқотиб, виждонларини бир пулга сотган бўладилар...

Хурматли юртдошларим мустақиллигимизнинг биринчи кўнлариданоқ мусулмончиликка, ота-боболаримизнинг қимматли удуларига тўла амал қилишимиз учун ҳам мустақилликни қўлга киритганимизни таъкидлаб келадилар.

Аммо қилинаётган сай-ҳаракатларга қарамай, ёшларимизнинг маънавий қиёфаси қайси томонга ўзгармоқда, деган савол кўпчиликни ташвишга солишига ишонаман. Яқинда телеви-дене орқали атоқли ёзувчимиз Ўткир Ҳошимов ҳам шу каби масалаларда жуда куюниб ва афсусланиб гапирди.

Афсуслар бўлсинки, айрим номуносиб удул ва қўрилишлар ҳозирги кунда шиддат билан ҳаёт тарзидида кириб келиб, ёшларимиз орасида урф бўлмоқда.

Ёшлар — бизнинг келажагимиз, юртимиз таянчи, деб кўп такрорлаймиз. Аммо шу ёшларимиз қарбнинг зарарли одатларини кўр-кўрона қабул қилишларига айрим ота-оналар йўл қўйиб бераётгилар.

Бу иллатлар четдан аудио-видео ёзувлар, турли китоблар, журналлар орқали кириб келаят-гани маълум.

Ёшларимизнинг кийим-бошлари тобора ярим-яланғоч қўрилиш олмақда. Ўқувчилар учун чиқарилган дафтар-китобларнинг юзиди ҳам мана шундай қиёфагайланининг сурати берили-шига нима деб изох беришининг ҳам билмайсан.

Шу каби иллатларга барҳам бериш учун янги қонунлар қабул қилиш зарур деб ҳисоблайман. Токи, шарқона ибо, андиша, ҳурмат каби одатларимизни сақлаб қолишга шу йўл билан ҳисса қўшган бўламиз.

Садриддин ҚАМБАРИДДИН ўғли
меҳнат фахрийси

Исбот талаб қилинмайдиган бир ҳақиқат бор:

«**Ҳуқуқий ислохотларнинг тақдирини кўп жиҳатдан мамлакатнинг энг ичкари нуқталарида ҳал бўлади.**» Одатда энг ичкари дейилганда хўжаликлар, маҳаллалар тушунилади. Хизмат юзасидан кўпгина хўжаликларда бўлишга тўғри келади. Яқинда бир фермер билан унинг даласида ўзаро суҳбатлашаётиб, ҳакамлик судлари тўғрисида гап бошладим. Фермер кутилимаганда илгари ҳам шундай судлар бўлганини, эндиликда бу ҳақида янги қонун қабул қилинишидан мақсад нималигини тушунмаётганлигини айтиб қолди. Мен, унинг қулайлиги тўғрисида тушунтирдим. Суҳбатдошим эса ажабланиб тарзда мунозарага киришиб ҳакамлик судлари тезда ташкил этилган тақдирда ҳам кенг қўлоқ ёйишига шубҳа билдирди. Қайтар эканман, мен бир нарсадан таажжубландим. У ҳам бўлса, жамиятнинг энг ичкарисида ҳам ҳуқуқий давлат сари ташланаётган сўнгги залворли қадамлар эш бўлиняётганлиги эди. Бу эндиликда кишиларимизнинг ҳуқуқий онги солиштириб бўлмас даражада кўтарилганлигига мисол эди. Мана шундай маррага осонликча етиб келдик, деб айта олмаман...

«МЕНТАЛИТЕТ ЖИДДИЙ ТЎСИҚ БЎЛАДИ»

1992 йил Конституцияси ло-йиҳаси муҳокама қилинаётган-да бир гуруҳ хорижлик ҳуқуқшунослар янги тузумни жорий қилишда иккита жиддий тўсиққа дуч келинишини айтгандилар. Мана улар: биринчидан, халқимизнинг узок

даражасига кўтариш мумкин? Улар ҳали ҳамон совет ҳокимияти, тоталитар ҳокимияти сингдирган меъёрлар асосида яшамокда.»

Бу гаплардан мурод Конституция асос яратган ислохотлар мана шундай нуқтadan «старт» олганлигини эслатиб қўйиш, холос.

га бориб учрашиш кераклигини айтиди. Гавҳарнинг олди-га келган Ойбувиш опадан у пул талаб қилади. Гўёки у Нигорани гинекологга текширтир-ганида қизлик пардаси йўқ экан-лиги маълум бўлганини, шунинг 500.000 сўм берилса ҳам-маси босди-босди бўлиб кети-шини, бўлмаса прокуратурага мурожаат қилишини айтиб кўрқатади. Ўғлинг қамалиб кети-шини мумкин деб ҳам қўшиб қўяди у. Бу гаплардан ташвиш-га тушган она прокуратурага мурожаат қилади. Прокуратура томонидан қўрил-ган тезкор чора ту-файли товламачи-лар пул ундираёт-ганларида қўлга олиндилар.

Яқинда судда Жиззах вилояти архитектура ва қурилиш бошқар-масида лойиҳа ишлаб чиқариш гуруҳи мутахасси-си лавозимидан ишлаб келган На-мозбой Баратов-

Жиззах шаҳар «Жиззахэкспер-тиза» шўъба корхонаси томо-нидан текширилганида ушбу алкағолли маҳсулотлар қўлбола эканлиги, истеъмолга яроқсиз-лиги маълум бўлади. Иқтисо-дий хавфсизлигимизга, фуқа-ролар саломатлигига жиддий зарар келтириши мумкин бўлган бундай ҳолатларга аф-суски, мисол етарлича.

ҲАР ИККИНИНГ БИРИ ТАДБИРКОР

Бундан бир неча йил олдин ҳам бозор иқтисодиёти ҳаёти-

тура аралашуви билан ушбу фу-қароларнинг ҳуқуқлари тезда тикланиди.

2004 йилда Дўстлик тумани марказий касалхонаси би-лан «Навг-Умид» хусусий фир-маси ўртасида даволаш бино-ларини таъмирлаш учун 17 847 000 сўмлик шартнома тузил-ган. Касалхона тўлиқ таъмир-ланиб ишга туширилган. Ле-кин касалхона мутасаддилари бажарилган ишлар учун 9 567 000 сўм пул тўлаб, қолган 8 297 000 сўм қарзни икки йил даво-мида тўлашни пайсалга солиб келганлар. Бу сансалорликка барҳам беришга тўғри келди. Алолат ўрнатилган бўлса-да, бир фикр кўнгилни хижил қила-ди. Кимдир бориб «эй барака топгур, қилмишингдан уял-майсанми» дейиши шартми? Миллатга хос лабзи ҳалоллик фазилатини эслатишга ҳолат бормиди?

ЯНА ЎША

МЕНТАЛИТЕТ ҲАҚИДА

Жуда қизиқ ҳолат. Хориж-ликлар баъзан мамлакатимизда фуқаролик жамияти, ҳуқуқий

ОҒИШМАЙ ИЛГАРИЛАБ

асрлардан бери шакланган мен-талитети, урф-одатлари билан қонунларни амалиётга тадбиқ этиш жараёнида тўқнаш кели-ниши мумкин; иккинчидан, постсовет маконда чуккур синг-дирилган тоталитар тартибот, маъмурий буйруқбозлик асорат-лари бозор иқтисодиётига асос-ланган янги муносабатларга раҳ-на солади.

Тан олиб айтиш керак, бу фикрларда қисман асос бор эди. Ҳақиқатан ҳам «1991 йил Ўзбекистон» ҳар қандай иж-тимоий-сиёсий дастурларни амалга оширса бўладиган бум-бўш муҳит эмасди, албатта. Лекин бу фикрларни билдир-ган олимлар бизгагина хос юқори уюшқоқликни, чидам ва иродани эътибордан қочирган, ачинарлиси улар юртимиз азал-дан гуманизмнинг бешиги бўлиб келганлигини, Абу Наср Форобий, Алишер Навоий каби шахсларни етиштириб чиқар-ганлигини хотирига олмаган қўринадди.

Лекин мустақилликнинг даст-лабки йилида шахсий манфа-атпарастлик, енгил йўл билан бойлик орттиришга уриниш, ҳуқуқий маданиятнинг пасти-лиги, криминоген вазиятнинг кес-кинлашиши конституцияда бел-гиланган нормаларни ҳаётга тад-биқ этишда етарлича ташвиш келтиргани, совет ҳокимияти томонидан «қонли қамчи» би-лан сингдирилган меъёрлар асо-сида яшаб, эски одатлардан қутула олмаслик тўсиқ бўлгани бор гап. Ўз вақтида мамлакат-миз Президенти Ислам Кари-мовнинг вазиятни тўғри баҳо-лаб айтган қуйидаги фикри ҳам бунга тасдиқлайди:

«Қонунларнинг энг яхши мажмуаларини барпо этиш-конституция, инсон ҳуқуқла-ри, кам сонли миллатлар тўғри-сида, виждон эркинлиги ҳақида, қонун чиқарувчи, ижро этувчи, суд ҳокимиятларини бир-биридан ажратиш тўғри-сида қонунлар қабул қилиш мумкин. Бизда буларнинг ҳам-маси бор. Лекин менинг битта саводим бор: мамлакатнинг чекка жойида яшаётган киши-нинг тафаккурини қандай қилиб ўзгартириш, уни қан-дай қилиб «ҳамма томонидан эътироф этилган андозалар»

ЖИНОЯТЛРСИЗ ЖАМИЯТ ХОМХАБЛ ЭМАС

Анча вақтдан бери кенг жа-моатчилик томонидан муҳока-ма қилинадиган бир анъана-вий савол бор: «Жиноятчилик-сиз жамият қуриб бўладими? Гарчанд шу пайтгача бунинг улдасидан чиқилмаган бўлса ҳам, башариат ана шундай улур мақсаддан чекингани йўқ. Конституция меъёрлари амалга сингдирилганда, ҳуқуқий ис-лохотлар ўтказилаётган бир дав-рада жиноят олами билан кура-шиш мураккаб қўриниш олди. Ахир асосий қомусда белги-ланган фуқаролар ҳуқуқлари-ни, эркинликларини кафолат-лаш жиноятчиликнинг пайини қирқисиз рўёбга чиқмас эди-да. Жиноятчиларнинг қамли-ши эса кишида нафрат туйғу-сини уйғотмай иложи йўқ...

Дўстлик туманида яшовчи Гулмира Раҳимова ва Гавҳар Жумановалар ўзаро дугона эди-лар. Бир куни Гулмиранинг жияни Дилдора (исми ўзгарти-рилган) Зоҳид исмли йигит ному-сига текканини айтади. Бу гапдан у фойдаланмоқчи бўла-ди чоғи, Зоҳидни излаб топиб сўроққа тутди. Зоҳид кўрқиб кетади. Зудлик билан онаси Ой-бувиш опага бориб Гулмира опага учрашиши лозимлигини айтиди. Гулмиранинг олди-га келган Ойбувиш Рустамовага гўёки қизни даволаш учун пул кетишини, дугонаси Гавҳарой-

нинг иши кўрилди. У Жиззах шаҳар бош архитектори Ўқтам Алиев ва ва таниши Дибр Мўми-нов фирибгарлик йўли билан талон-тарож қилиш ва сохта ҳужжатлар тайёрлаш жинояти-ни содир этганлар. Ишни фу-қаро Муҳаммад Пулатов ва Шокир Шахриевларга ер ажра-тиб бериш эвазига 190.000 ва 48.000 сўм пул олишдан бош-лашганлар. Бунинг учун Ўзбеки-стон Республикаси Давлат мул-кини бошқариш ва тadbirkor-ликни қўллаб-қувватлаш қўми-таси Жиззах вилояти ҳудудий бошқармаси томонидан бери-лиши лозим бўлган, ерга эга-лик ҳуқуқини тасдиқловчи дав-лат ордерларининг компьютер орқали қалбаки нусхаларини тайёрлайдилар. Дибр Мўминов-да сакланган гербли сохта муҳ-рни босиб имзо қўйдилар. Шу тариха уларга ер ўйлаб берил-ди. Бу усул яна саккизта фуқа-ронинг чув туширишда қўл кел-ди. Лекин қилмишининг тезда «миси» чиқиб, улар суд залига келтирилди...

Мана бу жиноят иши кон-трабандга оид. Жиззах тум-анида яшовчи Зокир Худойбер-диев Мирзачўл туманига бора-ди. У ерда қозоқ миллатига мансуб нотаниш шахсдан 300 дона пиво маҳсулотларини ола-ди. Ўзига тегишли «Нексия» машинасида юкни олиб қай-таётганида ҳуқуқ тартиботчи-лари томонидан тўхтатилади.

мизга бунчалик тез сингиб ке-тишига ҳеч ким ишонмасди. Конституцияда мулкчиликнинг барча шакли тан олинмиши, ху-сусий мулкнинг муҳофазаси ка-фолатланиши ўша пайтда кес-кин бурилиш, тарихий қадим сифатида қутиб олинганлиги. Бу-гун бунга ҳеч ким ажабланмай-ди. Кимнингдир шахсий авто-буси, кимнингдир шахсий ком-байни ва яна кимнингдир шах-сий дўкони борлигига одатий ҳол сифатида қараймиз. Мубо-лага бўлса ҳам айтиш мумкин, ҳар икки кишининг бири тadbirkor бўлиб кетди. Ишсизлик тўғрисида гапиримиз-у, лекин амалда бекорчи юрган одамни учратиш қийин. Кимдир дала-да фермер, кимдир уста-қурув-чи, кимдир қирақаш шофёр. Энг бўлмагани уйда мол бо-қиб шилан шуғулланиб тирик-чилик ўтказсади. Биргина Дўстлик туманида 776 та фер-мер хўжаликлари рўйхатга олин-ган. Улардан ташқари 167 та юридик шахслар турли йўна-лишда бизнес билан шуғуллан-ди. Уларнинг ҳуқуқларини кафолатлашга алоҳида эътибор қаратишга тўғри келаётди. Бу ҳуқуқий ислохотларни чуқур-лаштиришдаги ўзига хос бос-қичлигига ишонаман.

Туман санитария-эпидеми-ология марказининг вазифаси эпидемияга қарши курашиш, аҳолининг соғлиғига зарар кел-тириш ҳолатларининг олдини олишдан иборатли-гини тушунаса бўла-ди. Лекин бунга тadbirkorнинг ишига ҳалал бериш орқали олиб боришга чидаб бўлмайди. Ўтган йили якунига қура ушбу муассаса томо-нидан тумандаги ху-сусий дўкон сотув-чилари Ҳабибулло Уролов, Дилшод Тўйчиев, Шерали Қулбеков, Раъно Ширинваларга нис-батан ноқонуний хатти-ҳаракат содир этилган. Яъни ушбу шахслар санитария назоратидан ўтмаган деган баҳона билан асоссиз жаримага тортилган. Прокура-

давлатни барпо этиш суръатини танқид остига оладилар. Лекин мана шу тамойилларни ўзида батамом ақл эттирган давлат-нинг ўзи борми? Ўлим жазоси-ни бекор қилмаган давлатлар рўйхатида демократия ҳомий-си деб қараладиган давлатлар-нинг учратиб дайрон қоламиз. Ноқонуний равишда халқро қамқоҳоналар барпо этиш каби фактлар фoш бўлгач ҳайрати-миз янада ошади. Қани сўз ва иш бирлиги?

Менталитет билан ҳуқуқий ислохотларни уйғунлаштириб бўлмайди деганлар Европанинг Альп тоғларида туриб олиб ма-қола ёзганлари шубҳасиз. Қа-димдан миллатимиз томонидан фуқаролик муносабатларининг энг оддий қўринишлари лабз, гаров, қарз, никоҳ, заро, гуноҳ каби тушунчалар билан татибга солиб келинганини билиш учун олим бўлиш шарт эмас. Бунинг учун ўзбек хонадонидидаги тан-дирлан узилган иссиқ нондан бир бурда татиб кўриш, супада ўтириб она ва боланинг суҳба-тини бир зумгина тинглашнинг ўзи кифоя. Шундагина одамлар судда-суд чопиб юришдан нима учун ор қилишини тушуниш мумкин. Шундагина қандай қилиб қисқа муддатда икки па-латали парламентида ўтилганли-гини, маҳаллий ўз-ўзини бош-қарув органлари ваколатлари кен-гайтирилаётганлигини, фуқаро-лик жамиятининг янги инсти-тутлари вужудга келтирилаётган-лигини англаб етиш мумкин. Гаров, ярашув институтлари азалдан аҳоли томонидан қўла-нилиб, ривожлантириб келин-ганлиги, ҳакамлик судлари ҳам қўни-қўшни, дўст-биродарлар-нинг ўзаро келишиб олишини эслатишини билиш учун бир зумгина бошга дўппи кийиб ма-ҳалла айланиш керак. Ўшандан кейин хорижлик эксперт ўлим жазосининг бекор қилиниши эса ўзбекона бағрикенглик, инсон-парварлик, кечиримчиликнинг ҳақиқий намунаси бўлади деган фикрга тўлиқ қўшилишига ишо-наман.

Биобарин миллатимиз омон бўлсин, улур мақсад сари оғишмай илгариланайлик.

Шавкат ТУРДИБЕКОВ,
Дўстлик туман прокурори

Пулини оласиз?

Мен оилавий сабабларга кўра ишдан бўшмоқчиман. Лекин бундан икки йил аввал меҳнат таътили олмаган эдим. Ушбу таътил нима бўлади?

Р.ЖАБОРОВА,
Нурота тумани

Меҳнат кодексининг 151-моддаси талаби бўйича, меҳнат шартномаси бекор қилинаётганда ходимга фойдаланилмаган барча йиллик ва қўшимча таътиллари учун пулли компенсация тўланади.

Судланганлик асос бўладими?

Менинг турмуш ўртоғим 20 йилдан буюн ҳарбий бўлиб хизмат қилмоқда. У киши хизматга чақирилмасдан олдин судланган ва оқланган. Судланганлик ҳолати олиб ташланган ва оқланган ҳарбий офицер судланган ҳисобланадими? Мазкур баҳона билан офицери армия сафидан чиқариш мумкинми?

Ш.ФАЙЗУЛЛАЕВА,
Самарқанд шаҳри

Ўзбекистоннинг «Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида»ги қонунининг 29-моддаси талабига мувофиқ, ҳарбий хизматчи ҳақиқий ҳарбий хизматдан қуйидаги асосларга кўра бўшатилади:

1) у ҳарбий хизматчиларнинг ҳарбий хизматда бўлишининг белгиланган ёш чегарасига ет-

ганида;

2) муддатли ҳарбий хизмат муддати тугаганда;

3) контракт муддати тугаганда;

4) штатлар қисқарганда ёки бошқа ташкилий-штат тадбир-чоралари муносабати билан ҳарбий хизматдан хизматда фойдаланиш имконияти бўлмай қол-

ганда;

5) саломатлигига кўра уни ҳарбий-тиббий комиссия ҳарбий хизматга яроқсиз деб топганлиги муносабати билан;

6) қонун ҳужжатларига мувофиқ тарафлардан бирининг ташаббусига кўра контракт муддатидан олдин бекор қилинганлиги муносабати билан;

7) ҳарбий таълим муассасасидан ўқишдан чиқарилганлиги муносабати билан;

8) хизмат вазифасига нолыйк бўлиб қолганда;

9) Ўзбекистон фуқаролигидан маҳрум бўлиши муносабати билан;

10) ҳарбий хизматчи ҳарбий унвонидан маҳрум этилиши муносабати билан;

11) суд ҳқми қонуний қўлга кирганда.

Қолаверса, сиз тилга олган вазиятда турмуш ўртоғининг судланганлик ҳолати олиб ташланган бўлса, Ўзбекистон Жиноят кодексининг 77-моддасига кўра, унинг барча ҳуқуқий оқибатлари бекор бўлади. Бу эса ишдан четлатиш учун асос бўлмаслигини билдиради.

Судланганлик ЖКда назарда тутилган ҳолларда ва шахс янги жиноят содир этгандагина ҳуқуқий аҳамиятга эга бўлади.

Нечта ҳужжат керак бўлади?

Турмуш ўртоғим билан яшаган ўн йиллик турмуш давомида фарзандли бўлмадик. Шунинг учун битта болани фарзандликка олмоқчимиз. Бунинг учун қандай ҳужжатлар тўплашимиз керак бўлади?

М.ЭШБОБОВА,
Музрабт тумани

Бунинг учун қуйидаги ҳужжатлар тўпланиши лозим:

— фарзандликка олувчиларнинг исми, фамилияси, отасининг исми, яшаш жойи, никоҳда қачондан бери турганлиги, уларнинг бирга ёки алоҳида яшаши, агар фарзандлари бўлса уларнинг сони ва ёшлари, фарзандликка олинмаган боланинг фамилияси, исми, отасининг исми, ёши ва жинси кўрсатилган ари-

заси;

— шахсини тасдиқловчи ҳужжат; — никоҳ тузилганлик (никоҳдан ажралганлик) ҳақидаги гувоҳнома-нинг нусхаси;

— оила аъзолари кўрсатилган ҳолда тураржойдан маълумотнома;

— иш жойидан иш ҳақи кўрсатилган маълумотнома;

— иш жойидан ёки турар жойидан тавсифнома;

— фарзандликка олишни истовчи шахснинг соғлиғи тўғрисида тиббий маслаҳат комиссиясининг хулосаси, психиатрия, наркология муассасалари, тери-таносил касаликлари диспансерининг маълумотномаси.

Агар фарзандликка олишни истовчи шахс фарзандликка олинувчи яшаб турган жойда яшамаса унда юқорида санаб ўтилган ҳужжатлар билан биргаликда фарзандликка олишни истовчи шахсининг турар жойидаги халқ таълими бўлимининг васийлик ва ҳомийлик органининг у болани фарзандликка олиши мумкинлиги тўғрисидаги хулосаси тақдим этилиши керак.

Таътил учун нафақа

Мен бундан тўрт ой олдин ҳомиладорлик ва туғиш таътилига чиққан эдим. Жорий йилнинг август ойида фарзандли бўлдим. Лекин иш жойимда фарзандим икки ёшга тўлгунча қадар бериладиган иш ҳақи сақланган таътилни олиш учун мурожаат қилганим йўқ. Шунинг учун агар октябр ойида бу ҳақда ариза бериладиган бўлсам, пули қачондан тўланади ва унинг миқдори қанча?

Б.ЭРМАТОВА,
Касби тумани

«Ишлаётган оналарга болани икки ёшга тўлгунча парвариш қилиш бўйича ҳар ойлик нафақа тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисида»ги низомига кўра, оналарга (она ўрнини босувчи шахсларга) бола парваришдаш учун нафақа мурожаат қилинган ойдан, бироқ ҳомиладорлик ва туғиш таътили тугаган кундан олдин бўлмаган муддатдан тайинлиши кўзда тутилган.

Нафақа миқдори эса Ўзбекистонда амал қилиб келатган энг кам ойлик иш ҳақининг 200 фоизидан иборат. Жорий йилнинг 1 ноябридан мазкур миқдор 24840 сўмини ташкил этади.

Зарурий ҳужжатлар

Мен якка тартибдаги тадбиркор сифатида фаолият юритиб, Ўзбекистондан ташқари хорижий давлатлардан ҳам товарлар олиб келиш ҳуқуқига эгаман. Лекин товарларни ҳар сафар божхонадан ўтказиб, расмийлаштиришда тақдим этиладиган ҳужжатлар сони ўзгариб туради. Шу тўғрисида аниқ маълумот берсангиз.

З.ЙЎЛДШЕВ
Тошкент шаҳри

Бу борадаги фаолиятни тартибга солувчи низомига мувофиқ, импорт қилинган товарларни божхонада расмийлаштириш учун якка тартибдаги тадбиркор қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:

— юк божхона декларацияси;

— Ўзбекистондан чиқишда (нақд хорижий валюта ёки йўл чеклари олиб чиқишнинг тасдиқлаш учун) ва киришда белгиланган тартибда расмийлаштирилган Т-6 шакл бўйича божхона декларацияси;

— олиб кирилган товар қиймати олиб чиқилган нақд хорижий валюта ёки йўл чеклари суммасидан кўпайиш томонга фарқ қилиши аниқланганда пул маблағлари олиш легитимлигини тасдиқловчи ҳужжат тақдим этилади;

— импорт операциялари субъектининг ҳисобга олиш картаси билан биргаликда тижорат фаолияти учун мўлжалланган товарларни олиб келувчи якка тартибдаги тадбиркорнинг давлат рўйхатидан ўтганлик тўғрисидаги гувоҳномаси;

— ташқи иқтисодий алоқалар қатнашчиси гувоҳномаси;

— транспорт ва товарга илова қилинадиган ҳужжатлар;

— лицензия (лицензияланиши керак бўлган товарлар учун);

— мувофиқлик сертификатлари (сертификатланиши шарт бўлган товарлар учун);

— товарларнинг келиб чиқиш сертификатлари (унинг заруриги контрактда, олиб кириш мамлакатининг миллий қоидаларида қайд этилган ёки Ўзбекистоннинг халқаро мажбуриятларида назарда тутилган ҳолларда);

— фитосанитария ва карантин (ветеринария) сертификати (тегишли ҳолларда).

Пули нима бўлади?

Мен ўн беш йилдан ортиқ вақт мобайнида етакчи мутахассис вазифасида хизмат қилдим. Лекин етти ой илгари номаъруз сабабларга кўра мени ишдан четлатишди. Шундан буга қонуний ҳуқуқимни талаб қилиб юқори турувчи идорaga мурожаат этдим. Аммо ҳақиқатча қониқарли жавоб беришмаяпти. Айтишгичи, агар мен ишга тиклансам, аммо эски жойида ишлагани ҳоҳлабманми иш ҳақининг ўзинингга ундириб беришлари мумкинми?

Меҳнат кодексида агар меҳнат шартномаси муддатли бўлиб, у муддати тугамасдан бекор қилинадиган бўлса иш берувчи неустойка тўлаши назарда тутилган. Аммо иш берувчи мени ишдан бўшатаётганида неустойка ҳақида ҳеч нима демади. Шу тўғрисида?

Б.ВАХОБОВ,
Тошкент шаҳри Собиер Раҳимов тумани

Агар қонунга хилоф равишда ишдан четлатилганингиз тўғрисида судга мурожаат қилган бўлсангиз, суддан сизни аввалги ишга тиклаш ўрнига қўшимча пул ундириб бериши сўрашингиз мумкин. Бунда суд сизнинг илтимо-

сингиз бўйича МКнинг 112-моддаси талабига кўра ноконуний равишда ишдан четлатилганингиз учун қўрилган моддий ва маънавий зарардан ташқари уч ойлик иш ҳақи миқдорида қўшимча ҳақ ундириб бериши мумкин.

Неустойка масаласига келадиган бўлсак, муддатли меҳнат шартномасини муддатидан олдин бекор қилганлик учун неустойка меҳнат шартномасида назарда тутилган бўлсагина тўланиши мумкин.

Розиликсиз четлатиш

Бундан тўрт йил олдин етти киши иштирокида мебел ишлаб чиқарувчи масъулияти чекланган жамият ташкил этган эдик. Ишларимиз юришиб келди. Мен ҳам жамият фаолиятида фақат пул тикши билан чекланиб қолмасдан, ишни ривожлантириш учун ҳаракат қилиб келаман. Лекин кейинги пайтларда шерикларим турли баҳоналар билан жамиятдан чиқиб кетишганини талаб қила боламиз. Қонун бўйича жамиятдан ўзим истаган вақтда чиқишга ҳақиман-ку. Аммо бунга рози бўлмай келаяётганим учун суд орқали мени четлатишга эришдик. Менинг розилигим бўлмаса ҳам, мажбурий тартибда аъзолардан чиқариш мумкинми?

Ш.РАИМКУЛОВ, Бухоро шаҳри

Агар иш фаолияти давомида мажбуриятларингизни қўпол бузиб ёки жамият фаолиятига ҳаттилик ёхуд уни жиддий зарарда қийинлаштириш каби ташқи-ҳаракатлар содир этмаган бўлсангиз сизни жамият фаолиятидан мажбурий тартибда четлатишга ҳақи эмаслар. Агар мазкур ҳаракатлар содир этилганлиги исботланса, унда жамият аъзоларининг талаби бўйича сизни аъзолардан суд тартибда четлатишлари «Масъулияти чекланган ҳамда қўшимча масъулияти жамиятлар тўғрисида»ги қонун талабига мувофиқ бўлади.

Нима алоқаси бор?

Яқин ўртоғимнинг хусусий қорхонаси бор. У тўрт йилдан бери яхши ишлаб келаятган эди. Шу йилнинг февралда фаолиятини кенгайтириш ва янги ускуна сотиб олиш учун катта миқдорда кредит олди. Аммо ҳамкорларининг айби билан олинган кредитни ва фойзаларини белгиланган вақтда тўлай олмади. Шунда кредит ажратган банк шартнома бажарилмаётгани учун маблағларини суд орқали қорхона мол-мулк ҳисобидан ундириб олди. Энг қизиғи, қорхонанинг мол-мулк кредитни қоплаш учун етмаганида ундирувчи қорхонага қарашли бўлмаган ўртоғимнинг шахсий машинасига ҳам қаратди. Бу ҳолат қонунга тўғри келадими?

З.НЕЪМАТОВ,
Тошкент шаҳри

Агар хусусий қорхонанинг мол-мулк шартнома юзасидан олинган мажбуриятларни бажаришга етарли бўлмаса, мазкур мажбуриятлар бўйича мулкдор ўзига қарашли мол-мулк билан қонун ҳужжатларига мувофиқ субсидиар жавобгар бўлади («Хусусий қорхона тўғрисида»ги қонуннинг 3-моддаси).

Кўпчиликлар маҳкумлар қаторида Диана Абдурахмонова ҳам конституция қабул қилинганлиги муносабати билан ҳар йили чиқарилажак амнистияни кутиб юрган эди. Уттан йилнинг 2 декабрида Олий Мажлис Сенатининг амнистия тўғрисидаги қарори эълон қилинган, Диана ҳам уйига, оила-си бағрига қайтадиган дамларини кутиб кун санай бошлади.

Бирга жазо ўтаётган маҳкумларнинг кўплари амнистия билан озодликка чиқиб, қадрлонлари олди-да қайтаётган кунларда негидир ўзига гал келмаётгани Дианани безовта қила бошлади. Бу безизга эмас эди.

Диана Абдурахмонова колонияда жазо ўташ билан бир вақтда муассаса қошидаги касб-хунар мактабида фаррош бўлиб ишлар эди. Амнистия дарағи кезиб юрган кунларда мазкур мактаб директори Мукаррамхон Тожибоева Дианани чақиртирди.

Бу ерга тушгандан буён «қараб туриш»ни ваъда қилиб Диананинг яқин қариндошларидан пул, гилам, гуруч олиб юриб ўрганиб қолган М.Тожибоева ундан озодликка чиқар чоғида ҳам нимадир ундириш пайида эди.

Хонага кириб келган Дианани сохта мулозамет билан кутиб олган М.Тожибоева дарҳол муддаога кўча қолмади.

— Амнистиядан хабарингиз бор, кун санаётгандирсиз?

— Э, сўраманг, озодликка чиқсам, бу ерларни елкамнинг чуқури кўрсин деб кетардим уйга.

— Носиҳат қилманг, Дианахон, бу ерда қийинчилик кўрмадингиз ҳисоб.

— Сизнинг ёрдамингиз-да, опа.

— Сиз билан опа-сингилдай бўлиб кетдик. Сизга яна бир яхшилиқ қилай деб кеча бошлиқнинг олдида киргандим. Амнистия билан озодликка чиқади-диганларнинг биринчиси ўзингиз бўла-

Мақола сарлавҳасини ўқиган одамда «озодликнинг баҳоси йўқ-ку» деган фикр туғилган бўлса ажаб эмас.

Биз ҳикоя қилмоқчи бўлган воқеа ана шу бебаҳо тушунчани баҳолаб бойлик орттиришга бел боғлаганлар ҳусусида.

Инсонпарвар жазо тизимининг моҳияти шундаки, унда жазонинг қаттиққўллиги, муддатининг кўп ёки камлиги эмас, жазонинг муқаррарлиги муҳим. Токи, билиб-билмай содир этган жинояти учун жазога мустаҳқ шахс ҳеч қандай жиноят жазосиз қолмаслигини англаб етсин ва жазодан ўзи учун тегишли ҳулоса чиқариб олсин. Амнистия акти шундайлар учун бир имкониятдир.

Озодликнинг баҳоси

сиз. Фақат ўзингиз биласиз, бошлиқимизнинг нафси ўзига яраша. Битта «дублёнка»нинг пули деб туриб олди.

Диананинг боғия шашти сўна бошлади.

— Пули қанча бўларкан ўша «дублёнка»сининг?

— Нари бора 600-700 доллар турадиганидан-да.

— Шу билан озодманми?

— Менгайм кўнглингиздан чиқариб 500 доллар берсангиз бўлди...

Диана жим қолди. Унинг ўйла-ниб қолганидан минг хил хаёлга борган М.Тожибоева дарров гап оҳангини ўзгартирди.

— Шу пайтагача «нарушение» қўйдирмай келганимиз эсингиздан чиқмасин.

— Мукаррамхон опа, тушуингун, уйимдагиларда бунча пул йўқ ҳозир...

— Отоҳлантириб қўяй, бошлиқимиз Марина Анатольевна бир

сўзла аёл. Сўраганини бермасан-гиз бу гапни амнистияга илсинмай қолишингиз ҳам ҳеч гапмас. Наркотик билан тушганларнинг иши қийин.

Эртаси кун яна чақиртирган М.Тожибоева Диана очикчасига рад жавобини берди:

— Майли, опа, олдинроқ бўлмас кейинроқ чиқарман. Барибир мана шу амнистияга илсинсам керак...

— Сиз қалта ўйлаясиз. Камол деганини танидингиз-а, ўша аёл ҳам «амнистияга ҳаққим бор» деб тихирлик қилган эди. «Дело»сини орқага сурдирувдим, қўшқўллаб айтган пулимизни келтириб берди.

«Кетар чоғимда ҳам патимни юлишмоқчи. Кўнмасам булардан қўтулиш қийин», маҳбус дилида-гини тилига чиқармади.

— Тушунтириб қўйдингизми унга, шартимизга кўнмасиз озод-

ликка чиқиш йўқлигини, — сўради турма бошлиғи Марина Якунина олдида кирган М.Тожибоевадан.

— Кўнмаяпти, қариндошларини сиқувга олиш керакка ўхшайди. — Вақт кетаяпти. Насияга бўлсам кўндиринг.

Бошлиқнинг хонасидан чиққан М.Тожибоева яна Дианани чақиртирди. Энди муроа оҳангида гап бошлади:

— Сизни тушуниб турибман, анчадан буён уйга бормагансиз. Нима бор, нима йўқ билмайсиз. Майли, отангиз билан гаплашиб кўраман. Чиққанингиздан кейин берсангиз ҳам бўлади.

Диана чиқади-диган кунини биллиб Хоразмдан отаси ва синглисини чақиртирди. Ўша кунисёқ уйига жўнаб кетишди.

Улар ҳали етиб бормай туриб бўёқда М.Тожибоева ва М.Якунина ўртасида келишмовчилик пай-

до бўлди. Якунина Тожибоевани пулни олиб ўзлаштириб юборганга чиқарди. Бундай эмаслигига бошлиқни ишонтириш учун ҳар нарсига тайёр М.Тожибоева Хоразмга, Д.Абдурахмонованинг хонадонига телефон қилди. Телефонда Диананинг синглиси билдан гаплашиб, «агар Диана у билан учрашиб кетмаса яна қаматиб юбориши мумкинлигини» айтиб, пўписа қилган бўлди.

Бу гапдан хабар топган Д.Абдурахмонова эртасигаёқ Тошкентга қайтиб келиб М.Тожибоева билан учрашди. Унинг уйига келиб ЖИЭМ бошлиғи М.Якунинага аталган 500 АҚШ долларини бе-

риб, қолганини кейинроқ тўғри-лаб беришга келишиб олган Диана эшикдан чиқа туриб қандайдир ишора қилди...

Озодликка чиқиб ҳам ЖИЭМга ин қурган таъмагирлар таъкибидан қутулмаслигига кўзи етган Д.Абдурахмонова ҳуқуқ-тартибот органларига мурожаат қилган эди.

Жиноят устида қўлга тушган М.Тожибоева ихтиёрий равишда муассаса раҳбари М.Якунинанинг ҳам жиноят устида ушланишига кўмаклашди.

Суд ҳукми билан ҳар икки жиноятчи қилмишига яраша жазо тайинланди.

Шубҳасиз, ҳар иккаласи ҳам эндиликда озодликнинг нақадар бебаҳо неъмат эканлигини англаётган бўлса керак.

М.МИРЗАЕВ,
Тошкент шаҳар прокурорининг биринчи ўринбосари

Ишқий можабро

— Бўпти...

Афтидан қиз ҳам унга бефарқ эмас, гап очишини кутиб юргандай туюлди. Истирохат боғи дам олиш ва байрам кунлари, кечки салқинда гавжум, ҳозир кимсасиз эди. Абдувосит гапга чечан, қизик-қизик хангоналари Муассар қотиб-қотиб қулар, янгоғиди қулдиргичлари ҳусни-ни янада очиб юборарди.

— ...Ошиқ бекор қизнинг қўлчасидан шундоқ ушлаганида, беҳос чап бетига тарсаки тушибди. Бунисигаям деб ўнг бетини тутибди...

Муассар қўлини тортиб олмади, юзига шапалоқ тортмади. Жилмайиб, кўзларини юмиб, лабларини бўсага тутди...

Опа-сингил коллеж ётоқхонасида бирга туришарди. Муассар ҳар учрашувдан кейин синглисига янги-янги таассуротларини айтиб берарди.

— Совчи юбораман деганди, кўнмадим. Аввал ўқишни битирайлик...

У хонага кирганида Муассар ёлғиз эди. Мунира қишлоққа, уйларига кетибди, эрталаб дарс бошланганига етиб келаркан. Абдувосит қизни бағрига тортиди. Вужудидан тамаки аралаш спирт хиди аниқди.

— Мастмисиз?

— Тўйга борувдик, Маҳмуд деган битта ўртоқ уйланапти.

— Нима қилаясиз, қўйворинг, бақираман...

— Ростдан яхши кўрсангиз, овозингизни чиқармайсиз, ўзингизиям, мениям шарманда қилмайсиз!

Юз-кўзлари, лабларидан антикиб-антикиб ўпганида Муассар беҳол қўйнига кирди...

Бир неча кун Абдувоситнинг қораси кўринмади. «Алдаб юрган бўлса-я» деб юрагига гулгула тушганида, яна ҳеч гап бўлмагандай

шўх-шодон йўлидан чиқди. Йигит ва қиз ишқ оғушида дунёни унуттишган эди. Муассар синглисидан сир сақламади, лекин Абдувосит тўйни қутмай, номуслига теккани ҳақида оғиз очмади. Орадан тўрт ойна ўтиб, ҳомиладор бўлиб қолганига ишончи қомил бўлган, Мунирага ёрилишга мажбур бўлди.

— Вой ўлмасам, биров билса, уйдагиларнинг қулоғига етса...

— Абдувоситнинг ўзи ҳам билмайдди.

— Нега индамайсиз, айтинг!

— Айниб қолишдан кўрқаятман!

— Сиз айтмасангиз, мен айтаман!

Муниранинг гапларини эшитиб Абдувосит қарахт бўлиб қолди. Онаси жонига ора кирди.

— Бўлар иш бўпти, қизим, — деди Мунирага.

— Ёлғиз қозон ёлғизлигича қолсин. Аянгиз, дадангизга айтмай турунг. Қўқонга олиб бориб, боласини олдириб ташлаймиз. Кейин ёруғ юз билан тўй қилиб ҳовлимга тушириб келаман...

Бирок Қўқондаги акушер Муассарни текшириб қўриб, узил-кесил «олти ойлик ҳомилани аборт қилиб бўлмайдди» деди.

— Майли, бир гап бўлар, — Абдувосит қизини тинчлатириди. Уйдагиларга билдирмай тутиб олмасиз. Болани детдомга топширасиз. Кейин тўй қилиш...

Апрел ойининг бошлари эди. Носир Янги-қўрғонда пивохонага кирди. Битта қаддаҳи бўшатди. Сўнг Бачқирга ўртоғининг тўйига қўёнавак бўлиб бориб, арок ичди. Тўйдан қайтганида туман марказида синглиси Мунирани қўриб қолди.

— Нега бир ўзингиз юрисан? Муассар қани?

Қутилмаган саволдан гапгана сингил нима баҳона топшини билмай ростини айтди.

— Тўғрухонада, ўйил қўрди...

— Нима?! — Носирнинг кўзлари қинидан чиққудай олайди. Унинг вақоҳатидан қўрқиб кетган сингил бир боқдан ҳаммасини айтиб

берди.

— Ўша ҳаромининг уйини кўрсатсан менга!

— Йўқ, қўйинг, кайфингиз бор...

— Қўрқма, яхшилиқча гаплашиб олам.

Уйланса, орта сурмай тезроқ тўй қилсин!

Носирхон такси гаплашди. Синглисини ёнига ўтқазиб, Абдувоситнинг қишлоғига жўнади.

— Энди бўёғи нима бўлади? — сўради чақирганида ҳовлидан чиқиб келган Йигитни сўйиб.

— Этагини ёпиб юрсин-да сингилларинг! — Абдувосит сўймай, яхшилиқча гапирганида уйланадан деб айтмоқчи эди. Ҳақоратига чидамасдан оғзига келганини қайтармади. Носир чўнтагидан пичоғини чиқариб-ю, шартта қорнига тикиб суғуриб олди. Қорини чағаллаб чўқалаган йигит қаршисида пичоғидан қон томиб серрайиб турганида, шовқин-суронга югуриб чиққан Абдувоситнинг онаси ўзини йўқотмай, «шайтон оралабди, ўғлим, пичоғингизни ташланг» деди. Носир пичоқни чўнтагига солди. Уларни ақратгани кирган такси ҳайдовчисининг олдида тушиб машинага ўтириб-ю, жўнаб кетди. Янгиқўрғонда Мунирани сўқиб, машинадан ҳайдаб туширди. Уйида қайфи таржаб, ота-онасига бор гапни айтиб бераётганида милиция ҳодимлари келиб, уш-лаб кетишди...

Абдувосит жароҳати битиб, касалхонадан тузалиб чиқди. Судда Носирга ҳеч қандай даъвом йўқ, Муассарга уйланадан деди. Суд Носирнинг илгари судланмагани, айбига тўлиқ иқролиги ва қилмишдан пушаймончилигини инобатга олиб, озодликдан маҳрум этиш билан боғлиқ бўлмаган жазо — 3 йил муддатга ахлоқ тузатиш ишларига ҳукм қилди.

О.АКРАМОВ,
Буйда туман прокуратораси

терговчиси

Иштахаси йўқ. Қамоқхонада ётган олти ой мобайнида озиб, чўп бўлиб қолган кичкина жуссаси баттар кичрайган эди. Насибани ўйлаб, ондан ўлмаслик учун қамоқхона ёвғонини ичишга ўзини мажбурларди. Ҳаёлида ҳаммаси айқаш-уйқаш бўлиб, бош-учини топа олмас, фикрини жамлашдан ожиз эди. Шу ишни онасининг собиқ эри Қосимжон ака билан бирга қилганига ўзи ҳам ишониб қолган эди. Ўзининг уйда поччаси билан битта шишани майдалаб ўтиришганида Раҳим акаси ойнаванд айвонга кириб келди. Қўлидаги салофан пакетни олиб, ошхонага қўйиб чиққанида меҳмонлар очик чирой билан гаплашиб ўтиришган эди.

— Дарров солди-пишди қил! — буюрди Раҳим акаси. — Божам биланам бир отамлашайлик!

— Олдин мени никохлаб олинг, кейин божа бўласизлар, — деди у жириллаб. Аввал-бошда, эридан ажрашиб, бозорда мева-чева сотиб, тирикчилиги бир нави ўтиб турганида хусусий микроавтобус хайдовчиси унга кўз солган, бир-икки уйғунча кузатиб қўйиб, «хотин қилиб оламан сени» деган ваъдалар қилиб бошини айлантириб, қўнига кирган эди. Бироқ, никохлаб олишни пайсалга солар, биринчи оиласидан воз кечмоқчи эмасди.

— Оббо, тагин ўша ашулами? — қовғонини уйдди Раҳим. — Уйдаги гал-валардан қочиб келсам, бунисия бошимда тегирмон тошини айлантирса...

— Бўпти-бўпти, қайтиб олдим гапимни, — Назира унинг фезли айнигандан чўчиб, кўнглини юмшатмоқчи бўлди. — Сиз нима десангиз, шу!..

Назира уларни холи қолдириб, ошхонада овқатга унанади. Эшик очик, ҳамма гаплари бемалол эшитилиб турарди.

— Унгаям ичирдингизми? — сўради Раҳим.

Баҳайбат «божа»-си қаршисида ўзини худди мушук чангаллидаги сиқондай ҳис қилган Қосимжон йўғ-деб дудуқланди: «Билмасаканман ичишини...».

— Бўпти, тўлдириб-тўлдириб қўйинг бўлмаса!

Афтидан унинг дарди ичида, қим-гадир ёрилмаса, портлаб кетадигандай эди. Бироз кайфи ошган, э йўқ-бе йўқ пешонасига шаппатлади.

— Қанча ётиб келдингиз?

— Уч йил... Амнистия... — истар-истамас деди Қосимжон.

— Ун-вазоднинг деворидаги ошириб ташлаган ун қопга-я! Мени худо урибди бўлмаса!

— Ҳа, ўзлариям бировнинг мулки-га қўз олайтирдиларми?

— Бало сотиб олдим бошимга, бало! — Раҳим ўч тортиди. — Шаҳардаги битта қанжикнинг этакига борсам, эшик очик. Дахлизда қонга беланиб ётибди. Зинапоядан ўчиб тушаётганимни кўрди қўшчилар! Бир-икки ётиб қолганимни билшадди. Та-мом энди, сен қилгансан деб тикиб қўйишди!

— Тўқсон етти билан йигирма йилга кесилиб кетдим деваринг! — билангиллик қилди Қосимжон. — Яхшики, отув бекор бўлган!..

— Буюм майли-ю биттаси пўтиса қиялатми, — давом этди Раҳим унинг гапини англамай. — Билмадим, нима қиптики, уйимни топиб келти. Собик эри экан. Гувохман, қандай ўлдиришганини кўрганман, меласага ёзиб бераман дейди. Кўйдан ўн минг берсам, ёпиғлик қозон ёпиғлигича қолармиш!

— Ўзи бир ёпиғлик қилиб, сизга тўнкамайлтим?

— Каллаварам, шунисини ўйла-маман... Қўйинг-э, — деди Раҳимнинг бироз чиройи очилиб. — Кеңжурун тагин келмоқчиди, ўзинг узат ўн минг-ни, бўлмаса топшираман меласага деб томоғидан гиппа бўғаман! — У пиёладига арқони охиригача сиқорди.

— Опеке, солди-пишди! — деди қар-силлатиб олмани тийлашаркан.

Лаганчадаги пиёздор қўлиб қовурган қўй гўштини дастурхонга келти-риб қўйди. Раҳим пиёлага арқоқ қўйиб унга узатди.

— Ичмайман...

— Божам билан инасан-у, менга ноз қияласанми? — у маст бўлиб қолганди.

— Эй, аввал хотин қилиб олинг,

ТЕРГОВТА ҚАЙТТАН ИШ

кейин ҳўжайинчилик қиласиз, — бидирлади Назира. Раҳим пиёладаги арқони унинг бетига сепади.

— Қанжик! Қундузи бу билан, кеча-си мен билан!..

— Оғзинга қараб гапир! — кайфи ошганда Қосимжон марду майдонга айланарди. — Еқўшиб берганимдинг! Ҳе онангми...

Ўтирган жойида Раҳим унинг башарасига мушт солди. Стул билан бирга орқамачаси агнаттач, бемалол яна пиёлаларга арқоқ қўйди. Қонаган бурнини артиб, стулни жойига қўётган божасига узатди.

— Чивинчалик жонинг бор-у, гашимага тегасан! Бўпти, кек сақла-маман. Ол, ич, аламинг чиқади! Сен ҳам охиригача олсан! — деди сўнгра Назирага...

Бақир-чақирга уйғониб чиққан Назира йилғамсираб аясининг тиззасини қучоқлади.

— Қўзимдан йўқот ҳаромини! — ўшқирди Раҳим. — Фингшима дедим, итванча!

Ўзини сўкса, бунчалик ичи оғри-масди. Қизчасини... Назиранинг кучи етса-ю, ҳўжини ўлғудай дўлпосласа! Келиб-келиб мана шу дилида заррача меҳр-шафқат йўқ, тўнкасифат одамга қўнли қўйдими? Хали шу билан оила қураман деб умидвор бўлиб юрибдими? У аламини ичига қотиб, шартта пиёладаги арқони бўшатди...

— Марҳум Раҳимдан қимдир пул талаб қилганини нимага олдинги сўроқда айтмаганиз? — сўради суд-дан қайтган ишни тергов қилаётган вилоят прокуратурасининг катта терговчиси Алижон Дўстов. Афтидан у аввалиги туман прокуратураси тергов-чисининг отаси билан тенг, нафақа ёши жақнлашиб қолган, муомаласига қараганда, бунақа ишларни кўравер-ни, дийдаси қотиб кетганга ўша-масди. Аёлининг сўзларини бўлмади, диққат билан тинглар, баъзан ора-сира аниқлик киритиш учун савол берарди.

— Нимани сўраса, ўшани айтти-ман, — деди Назира қилт эйтиб ют-ти-ниб. Йилғайвериб кўз ёшлари ҳам қуригандай эди.

— Ҳўп, кейин нима бўлди?

— Раҳим ака пул берди. Дўқонга чижиб, яна арқоқ опелдим. Тагин ич-ди. Қоронгда иккаласи Раҳим ака-нинг велосипедига мингашиб кетиш-

ди. Ўша кўнлари машинаси ремонтда турган экан. Ўшага велосипед миниб олипти. Уларни кўчада кузатиб қўйиб, кириб ётдим...

— Демак, улар билан бирга кетма-гансиз?

— Кечаси тўрт яшар боламни ёлғиз қандай ташлаб кетаман!

Гапи мантқиқли, бироқ дастлабки терговда Назира ўша тунда учаласи велосипедга мингашиб туман мар-казининг айланма йўлидан қанчал қўри-гача боришганини тасдиқлаганди. Эраклар тагин гап талашиб мушт-лашгани, Қосимжон Раҳим акаси-нинг бошини тош билан уриб ёргани, ҳўшиз ётганида ўлиб қолди деб ўйлаб, иккаласи арқонда велосипед-га чирмаб боғлаб, қаналга ташлаб юборишганига ижор бўлганди. Ишни сиқчиқлаб ўрганган терговчи ижор-номаларнинг мантқан заиф ҳалқа-ларига алоҳида эътибор берди. Қо-тиллиқ қўрибонининг бўйи салкам икки метр, вазни қамиди юз йигирма кило, Қосимжон аксинча, озгин, пақана.

Раҳим ўлғудай маст бўлса-да, мушт-лашди унга бас кела олиши мумкин. Қосим аса буйдор рақибини бошига қирғили тош билан уриб йиқитиши даргуман. Қолаверса, велосипед билан бирга юз эллик килолик юкни иккита бир-биридан нимжон айбла-нувчилар даст қўтариб, қаналга таш-лаб юборишларига ишонили қўйин эди. Судда Қосимжоннинг адвокат келтирган бу ваз билан ҳам ҳисоб-лашшга тўғри келарди. Ва ниятот марҳумнинг қонуний турмуш ўртоғи судда гувоҳлик бераётми, ўша воқеа-дан бир ҳафтача аввал айланма йўл бўйидаги ҳали кўча девори билан ўралмаган янги ҳовлиларига эски «Волга» машинасида нотаниш одам келиб, эрини чақиргани, ўшандан кей-ин у одамови бўлиб қолганини сўзлаб берган... «Овқатга ҳам қарамай қўйди. Уйни сотамиз, қарзим бор, тўлама-сам қамалиб кетаман деди. Қўли ишга бормай қолди. Ихара машинаниям ремонтда бердим деб мийнай қўйди...».

Жабрланувчи дастлабки терговда ҳам бу гапларини айтган, бироқ эътибор-сиз қолдиришган. Аёлининг бу гапи Назиранинг гўё ўша кўни ўтириб, Ра-ҳим акаси Қосимжонга аллақандай қотиллик шохиди бўлиб қолгани учун пул талаб қилишга ётганини айтиб но-лигани ҳақидига қўрсатмаси билан

мос тушаётганди.

Алижон Дўстов узил-кесил бир қарорга келиш учун ўшбу йўналишда-ги тергов таҳминини муфассал ўр-ғаниб қишқилсин дед ҳўлоса чиқарди. Яъни, марҳум шаҳардаги илгари ҳам бориб юрган ислотхонада фоҳи-шани ўлдириб кетишгани устидан чи-киб қолган. Фоҳишанинг собиқ эри, эҳтимол қотилнинг ўзи унга ўша жой-да, ўша вақтда рўпара келиб, бирин-чидан, айбни унга тўнкаш, иккинчи-дан, шантаж қилиб пул ўндиришни қўзлаган. Уйини қидириб топиб бор-ган. Сўнгги бор бординда ўша тунда Раҳим Назиранинг уйда ичиб ўтириб айтган ишини қилган. Шантажчининг ўзини шантаж қилиб, икканча ол-ган. Ана шунда...

Бироқ, бу қўруқ таҳмин, биронта далил йўқ эди. Алижон Дўстов шаҳар прокуратурасидан ислотхонадаги қотилликка оид жиноят ишини олди. Марҳум Дилноза Суенова йигирма олти ёшда, бефарзанд, Айнан оила қўриб, олти йил мобайнида бола қўрмагани туфайли эрдан чиққан. Қишлоқдан шаҳарга қўчиб келган. Қўнқаватли бинадаги икки охонали уйда ёлғиз ашадан. Ҳеч қаерда ишлама-ган. Уйини ислотхонага айлантирган. Гарчи никохлаб бекор бўлган бўлса-да, собиқ эри Абдуқодир Суе-нов ундан бутунлай қўнтил узоқлаган. Қўйинларининг гувоҳлигига қўра бир неча бор Дилнозанинг уйига келиб жанжаллашган. Бир гал аёлининг жаз-мани билан муштлашиб, милицияга ҳам тушган. Юқоридаги қотилларга қўра, фожеадан кейин ўн саккиз кўн ўлиб, гўмонланувчи тарғасида уш-ланган. Фоҳишага айланган собиқ хотинини ўлдириганини тан олган. Айби гувоҳларнинг қўрсатмалари, қўриб-лаш билан исботланиб, суд уни ўн етти йилга озодликдан маҳрум қил-ган.

Алижон Дўстов маҳрум яшаган қишлоққа борди. Кенг ҳовлида ёлғиз қолган кекса онаси билан гаплашди.

— Боламини кўргани борай десам, йиққан пенсиям йўлга етмайди, — деди онахон рўмонининг учига кўз ёшларини артиб. — Машинасини сот-сам... Биронта харидор чиқса...

— Қани кўрайлик-чи, — қизикди терговчи. Кампир уйнинг ортига бош-лад. Терговчининг кўзи эски «Волга» машинасига тушган заҳоти марҳум

Раҳимнинг хотини терговда ва судда айтган гапларни эслади...

— Ўша одам қанча машинада келганди, ранги қанчақайди?

— Шом пайти, гира-ширада кўзим тушган, — деди кабинетда, терговчи-нинг рўпарасида ўтирган марҳум Ра-ҳимнинг хотини. — Эски «Волга». Ран-гини аниқ айтолмайман, оқми, сар-ғишми...

— Ўша одамнинг афти-башараси-ни эслайсизми?

— Раҳим ака ўтандан кейин кўп эсланганман. Уям Назира қанжикнинг битта ўйнаши! Кир ювиб дорга ёёт-гандим. Ўн қадамча наридан кўрган-ман. Раҳим акага ўшаган басавлат. Ундан ёшроқ, кўзлари ўйнаган, қош-лари қалин... Нима балони бошлаб келди деб юрагимга гашиқ тушди. У кетгандан кейин Раҳим акадан қим деб сўрасам, ишинг бўлмасин деб жериб берди. Иккинчи марта саҳар-лаб келганида Раҳим ака йўқ эди... Қанжикнинг уйда ётиб қолганди. Олдига ўзим чиққанман...

— Қаранг-чи, шу эмасми? — Али-жон Дўстов Абдуқодир Суеновнинг суратини узатди.

— Ҳа, яшамагур, ўша...

Аёл суратга қараб, «Волга»-ни ҳам таниди.

Алижон Дўстов қаттиқ режими-ли жазони ўташ муассасасининг тер-говхонасида Абдуқодир Суеновнинг кўзларига тикилди.

— Чекасизми?

У терговчи узатган сигаретни ту-тапти.

— Бу одамни нимага ўлдирдингиз?

— терговчи воқеа жойида олинган, велосипедга чиқиб болганган Ра-

ҳимнинг жасадининг суратини столга ташлади.

— Нима, яна битта «труп»-ни ил-моқчимисиз бўйинмига? — у нечоғлик хотирхам сўзлашга тиришсанми, то-вуши ичидан зил кетганини сездириб қўйди.

— Айтмасанг ҳам биламиз, — селашга ўтди терговчи. — Далил-исботларимиз ҳам етарли. Дилноза-нинг бошини ёриб, ваннахонада қон-га беланган қўларинини юваётган-нинг сен қулфлашни унутган эшик-дан Раҳим кириб борган. Мени кўриб қолди, бориб айтди деб ваҳимага тушгансан. Икки-ун кўн ўтса ҳам қиди-риб боришавермаган, қўнглинг жой-ига тушиб, айбни Раҳимга тўнкаш фикри тулган сенда. Уни фоти этиш билан қўнқўтиб, пулини шилиб олиши-ни режалаштиргансан. Ундан ўн минг доллар талаб қилгансан. Раҳимнинг ўзи сени гирибонингдан олиб шан-таж қилгандан сўнг Дилноза каби унинг ҳам бошига тош билан уриб ўлдиргансан...

— Ҳарбий ҳаво қўчларида, десан-тичлар қисмида хизмат қилгансан, тўғрими? — бироз сукут сақлаб да-вом этди Алижон Дўстов. — Манави суратдаги жасад велосипедга боғ-ланган арқоннинг тугунларига қара. Десантчиғина арқонни шундай туга олади!..

— Ҳа, у билан келиша олмадик, — деди Абдуқодир синик оҳангда. — Кечаси уйига борсам йўқ, қайтишини кутдим. Велосипедда биттасини мин-гаштириб келди. Иккаласиям маст экан. Бир-бирини сўйиб ҳақоратлаш-ди. Раҳим урмоқчи эди, уқоронилик-ка қолди. Қайтиб қораси кўринмади. Раҳимни чақирдим. Бир чеккаорда галлашлайлик дедим. Велосипедига мингашиб ўтирдим. Беш юз метрча оқорига, қанал қирогига бордик. Ўн минг долларнинг қизғин берасан, бўлмаса қамаласан деганда ўзимни ўзим ту-зоққа туширганимга ақлим етиб, ба-шарасига мушт солдим. Ўзини ўнгла-гунча қўлмага қирган тош билан бошига урдим. Бошини чангаллаб, типирчиллаб ётганида яна бир марта урдим... Ҳўп, тагин неча йил қўшиб беришди? — сўради тақдирга тан берган Абдуқодир сигарет қолдиргани қулдонга эътилоб ўчираркан.

— Буни суд ҳал қилади.

Исроил ИБРОХИМОВ

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солик, валюта оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти фаолиятдан

ХАЛҚ МАНФААТИ.

Ҳозирги вақтда жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш ва уларнинг иқтисодиётга таъсир ўтказиши дунёдаги кўплаб мамлакатлар учун катта хавф туғдиришмоқда. Жаҳон иқтисодиётининг глобаллашуви ва молия бозори самарадорлигининг ошиб бориши уларга мисли кўрилмаган миқдордаги маблағларни легаллаштириш имконини беради. Жиноий даромадларни легаллаштириш ҳалқаро миқёсда кечар экан, бу ўз-ўзидан унга қарши кураш ҳам халқаро даражада ташкил этилишини тақозо қилади.

Ўзбекистон ҳам дунёдаги бошқа давлатлар сингари халқаро терроризмга, жиноий даромадларни легаллаштиришга ва хуфёна бизнесга қарши курашишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган.

Хусусан, Ўзбекистон БМТнинг «Наркотик моддалар ва психотроп воситаларнинг ноқонуний айланишига қарши конвенцияси» (Вена, 1988 йил 19 декабр), «Терроризмни молиялаштиришга қарши конвенцияси» (Нью-Йорк, 2000 йил 9 декабр) ва «Трансмиллий ушшган жиноятчиликка қарши конвенцияси» (Палермо, 2000 йил 15 ноябр)ларини ратификация қилиб, бу борадаги курашни халқаро ҳуқуқ нормалари талаблари асосида ташкиллаштирган.

Маълумки, терроризмга қарши курашишнинг самарали усулларида бири уни асосан криминал келиб чиқишга эга бўлган молиявий ресурсларидан маҳрум қилиш ҳисобланади. Айни пайтда Ўзбекистонда ушбу йўналишда кўпгина ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, мамлакатимиз президентининг «Молия-иқтисодий, солиқ соҳасидаги жиноятларга, жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштиришга қарши курашишни кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига асосан Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солик, валюта оид жиноятларга қарши курашиш департаменти Солик, валюта оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаментига айлантирилди. Мазкур қарорга қарши курашиш департаменти зиммасига янги вазифалар қаторида молиявий разведканинг замонавий тизимини яратиш, хорижий давлатларнинг ваколатли органлари, соҳага алоқадор халқаро ташкилотлар билан ҳамкорлик қилиш ва ахборот алмашишни йўлга қўйиш вазифаси ҳам юклатилди. Ушбу вазифаларни амалга ошириш мақсадида депар-

таментда халқаро алоқалар бўлими ташкил қилинди.

Мазкур бўлим ўз фаолиятини Ўзбекистоннинг халқаро мажбури-

ятлари ва шартномаларига мувофиқ валютани тартибга солиш ва солиқ соҳаларида, шунингдек жиноий даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш масалалари бўйича хорижий давлатларнинг ваколатли органлари ҳамда халқаро ихтисослашган ва бошқа ташкилотлар билан ўзаро ҳамкорликда ташкиллаштирилади, ахборот айирбашлаш тизимини билан бирга:

- валютани тартибга солиш ва солиқ соҳаларида, шунингдек жиноий даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш борасида халқаро тажрибаларни ва амалиётни ўрганади, улар асосида департамент фаолиятининг самарадорлигини оширишга қаратилган таклифлар кирилади;
- департаментнинг фаолиятига оид масалалар юзасидан халқаро ихтисослашган ва бошқа ташкилотларда вакил сифатида иштирок этади;
- департамент иштирокчи ҳисобланган шартнома, битим, меморандум ва бошқа халқаро ҳуқуқий ҳужжатлар бўйича олинган мажбуриятларнинг бажарилишини назорат қилади;
- департамент органларида ха-

лқаро ҳуқуқий масалалар юзасидан ҳамкорлик борасида хорижий давлатлар делегациялари ҳамда халқаро ташкилотларнинг вакиллари билан учрашувлар ўтказилишини таъминлайди;

— қонунларни тарғибот қилиш ишларида қатнашади, бу борада замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ҳамда сунъий йўлдош тизимидан фойдаланишни ташкил этади.

Таъкидлаш жоизки, Ўзбекистон мазкур соҳадаги минтақавий ва халқаро ташкилотлар «Жиноий даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш бўйича Евроосиё гуруҳи» (ЕОГ) билан қўшдан ҳамкорлик қилмоқда.

ЕОГ 2004 йил 6 октябр кuni Россиянинг ташаббуси, Жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш бўйича молиявий чора-тадбирларни ишлаб чиқиш гуруҳи (ФАТФ), Халқаро валюта фонди (ХВФ), Жаҳон банки (ЖБ) каби халқаро ташкилотлар ва бир қатор

риш ҳисобланади.

ЕОГ ташкил этилган пайтдан бошлаб унинг фаолиятида асосий эътибор аъзо давлатларнинг соҳадаги муҳим вазифаларни ҳал этиш механизми ва ташкилий-ҳуқуқий асосларини яратишга, шунингдек, ташкилотга аъзо давлатларга техник кўмак кўрсатишга ҳамда малакали кадрларни тайёрлашга қаратилди.

Таъкидлаш жоизки, ЕОГдаги ҳамкорлик доирасида 2006 йил апрел ойида Россиянинг Молиявий мониторинг бўйича федерал хизмати раҳбари Виктор Зубков Ўзбекистонга ташриф буюрди. Мазкур ташриф ва Россия тажрибасини ўрганиш ушбу соҳадаги ҳамкорлиқнинг кенгайтиришга ва ривожланишига хизмат қилди.

Ўз навбатида 2006 йил июл ойида департамент, Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги, «Ўзбектелеком» компанияси мутахассислари Молиявий мониторинг бўйича федерал хизмат (Росфинмониторинг)нинг тажрибасини ўрганиш учун Россияга сафар

даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашда бевосита иштирок этувчи бўлинмалари раҳбарлари билан учрашди. Жаноб Ж.Лега Ўзбекистонлик ҳамкасбларини жиноий даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашувчи француз махсус хизматларининг фаолияти билан батафсил таништирди. Шунингдек, департамент томонидан ушбу ташкилот ходимлари ва мамлакатимиз президентининг 2006 йил 21 апрелдаги қарорига асосан Давлат солиқ қўмитаси ҳузуридаги Солик академияси базасида ташкил этилган «Молиявий-иқтисодий хавфсизлик» курси тингловчилари учун ҳам жаноб Ж.Леганинг маърузалари ва семинарлар уюштирилди.

Франция «Жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш бўйича молиявий чора-тадбирларни ишлаб чиқиш гуруҳи» (ФАТФ)ни ташкил этишнинг фаол ташаббускорларидан бири эканли-

ҲАМКОРЛИК МАҚСАДГА ЭЛТАДИ

давлатларнинг қўллаб-қувватлаши билан ташкил этилган. Беларус, Қозғистон, Хитой, Қирғизистон, Россия, Тожикистон ва Ўзбекистон унинг аъзосидир. Мамлакатимиз вакиллари, шу жумладан департамент ходимлари ЕОГ доирасида ташкил этилган ишчи гуруҳлар фаолиятига ва улар ўтказабатган тадбирларга сезиларли ҳиссасини қўйиб келмоқда.

ЕОГнинг асосий вазифалари:

— минтақаларнинг хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда жиноий даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш соҳасида халқаро стандартларни жорий этиш ва кенг ташвиқот этиш;

— жиноий даромадларни легаллаштириш ва терроризмни молиялаштиришга қарши кураш соҳасидаги тенденцияларни таҳлил қилиш, шунингдек, бундай жиноятларга қарши курашиш бўйича аъзо давлатлар билан тажриба алмашиш ва техник ёрдам кўрсатиш;

— молиявий разведка бўлинмаларининг ваколатлари доирасида ҳамкорликдаги тадбирларни ишлаб чиқиш ва ўтказиш;

— манфаатдор давлатлар ва халқаро ташкилотлар билан ҳамкорлик дастурларини мувофиқлашти-

қилдилар. Асосий эътибор Росфинмониторингнинг информацион-технологик фаолиятига қаратилди. Россия тажрибасидан фойдаланган ҳолда бугунги кунда департаментда солиқ ва валюта оид жиноятларга, ноқонуний маблағларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашиш масалалари бўйича маълумотлар базасини ташкил этиш ва юритишга мўлжалланган ягона ахборот-компютер тармоғини яратиш ишлари қизғин давом этапти.

Департамент халқаро миқёсдаги ташкилотлар билан ҳамкорлик қилиш билан бирга алоҳида давлатларнинг молиявий разведка бўлинмалари билан ҳам мустахкам алоқаларни йўлга қўймоқда. Хусусан, шу йил октябр ойининг бошларида Франция ИИВ дивизион комиссари, жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашувчи махсус хизматининг уюшган жиноятчилик ва иқтисодиёт соҳадаги жиноятларга қарши курашиш бошқармаси бошлиғи жаноб Жерар Лега юртимизга ташриф буюрди. Ташриф мобайнида у департамент раҳбарияти, Ўзбекистон Молия вазирлиги, Марказий банк, Давлат божхона қўмитаси ва Ички ишлар вазирлигининг жиноий

гини алоҳида таъкидлаб ўтишимиз керак. Уни ташкил этиш ҳақидаги қарор «катта саккизлик»нинг 1989 йили Парижда ўтказилган саммитида қабул қилинган эди. Шундан буён Франция молиявий разведка органлари жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашувчи халқаро ташкилотлар, БМТ, Интерпол, Европол каби ташкилотлар фаолиятига катта ҳисса қўшиб келмоқда.

Сафар давомида томонлар бундай мулоқотлар жиноий даромадларни легаллаштиришга ва терроризмни молиялаштиришга қарши курашишда кучларнинг бирлашуви, ўзаро тушуниш муҳитининг шаклланиши ва ҳамкорлиқнинг янада ривожланиши йўлида олдинга ташланган муҳим қадам сифатида хизмат қилишига ишонч билдиришди.

Дарҳақиқат, халқаро ҳамжамият бетўхтов ривожланишда экан, ютуқлар билан бир қаторда унинг муаммолари ҳам кўпайиб, катталашиб бораверди. Бундай шароитда эса дунё мамлакатлари уларга қарши ҳамжиҳатлик билан курашаганина кўзлаган мақсадида эришиши мумкин.

Сандаброр ҒУЛОМОВ,
Бош прокуратура ҳузуридаги
СВОЖДЛҚК департаменти
халқаро алоқалар бўлими бошлиғи

Департаментнинг Ташкент шаҳар бўлими томонидан ўтказилган тадбирда фуқаро Тамара Бобожонова ҳеч қандай ҳужжатлари бўлмаган 501 минг 880 сўмлик тамаки маҳсулотларини сотиш мақсадида олиб келаётганда ушланди.

Департаментнинг Тошкент шаҳар Учтепа тумани бўлими Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 15 январдаги «Спиртли ва алкоғолли маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва сотиш ўстидан давлат назоратини кучайтиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарор ижросини таъминлаш юзасидан туманининг Ширин кўчасида жойлашган «Нилуфар-Нозима» МЧЖга қарашли «Nila» ресторанида қисқа муддатли текширув ўтказди.

ТЕКШИРУВ ЎТКАЗИЛДИ

Текширувда ресторан ходимлари амалдаги қонунчиликка зид равишда фаолият олиб бораётганликлари маълум бўлди. Жумладан, икки мижозга кўрсатилган хизмат учун ресторан касири Александр Николаевич Ли олинган 50 минг 610 сўмни назорат касса машинасидан ўтказмай, чек уриб бермади. Бундан олдинроқ савдодан тушган 88 минг 700 сўм ҳам назорат касса машинасига кириб қилинмаган экан.

Бундан ташқари сотувга тегишли ҳужжатлари

бўлмаган Ўзбекистон акциз маркаси елимланмаган Россия давлатида ишлаб чиқарилганлигини тасдиқловчи ҳар хил этикеткадаги 64 шиша ароқ, 456 шиша пиво маҳсулоти ҳамда Ўзбекистонда ишлаб чиқарилган, акциз маркарлари бўлган 469 шиша ароқ маҳсулотлари қўйилганлиги аниқланди.

Текширувда бу ердан яна Россия ва Қозғистон Республикаси акциз маркарлари елимланган жами 94 қути ҳар хил сигаретлар дилийи ашё сифатида олинди.

Жами ресторандан акциз маркаси ва кириш ҳужжатлари бўлмаган 2 млн. 360 минг сўмлик алкоғол ичимликлар ва тамаки маҳсулотлар белгиланган тартибда олиб қўйилди. Жами олинган маҳсулотлар суммаси 4 млн. 833 минг сўмдан ортиқроқни ташкил этди.

Максуд ҒУЛОМОВ,
Департаментнинг Тошкент шаҳар бошқармаси
матбуот гуруҳи раҳбари

ЮРТ ФАРОВОНЛИГИ ЙЎЛИДА

Иқтисодиётга салбий таъсир кўрсатувчи ва маҳаллий ишлаб чиқаришнинг ривожига тўсиқ бўлувчи омиллардан бири ширинцевларнинг фаолият кўрсатишидир. Негаки, улар белгиланган тартибда рўйхатдан ўтмагани учун давлатга солиқ тўлашмайди. Департамент ходимлари бунга алоҳида эътибор қаратиб, жорий йилда 21 та яширин цехни аниқлашди.

Шаҳарнинг «Таянч» савдо марказида турғун савдо нуқтасига эга. Лекин тадбиркорга бу камлик қилган шекли, Қозғистонда ишлаб чиқарилган 35.840.000 сўмлик 128 тонна унни вагонларга ортиб, Деновага етиб келган ва шу ердаги тадбиркорларга нақд пулга сотган. Бу билан Т.Хасанбоев савдо қондаларини қўпол равишда бузган эди. Мазкур ҳолат юза-

ҳам 4 та жиноят иши кўзгатилади. Жумладан, Термиз шаҳридаги «Ашуров Эркин» ХҚда ўтказилган текширишда қорхона раҳбари Баҳодир Бердиев «Ипотека банк»нинг етакчи мутахассис-бухгалтери Наргиза Фармонова ва бошқалар билан жиноий тил бириктириб, қорхона ҳисоб-рақамига низоом жалғармасини шакллантириш учун 11.800.000 сўм маблағ киритилганини тўғрисида қалбаки маълумотлар тайёрлаб, улғуржи савдо билан шуғулланиш учун лицензия олганлиги ва 2006 йил давомида 272.000.000 сўмлик савдони амалга

Қурилишдаги «ўйин»лар

СВОЖДЛКК департаментининг Хамза туман бўлими бошлиги Зиёдулла ИНОҒОМОВ билан суҳбат

— Зиёдулла ака, кейинги пайтларда айрим хусусий қурилиш таъкилотлари ноқонуний йўллар билан пуллари нақдлаштиришга ва солиқ инспекцияларига ҳисобот топширмадан давлат манфаатига жиддий эътибор бергани ҳақида ОАВда чиқишлар қилишмоқда. Бу қонунизарликларни қанчалар содир этаётган?

— Саволингиз жуда асосли. Кейинги вақтларда тадбиркор ниқобидаги айрим қишлоқ хусусий фирмалар очиб, факат пуллари нақдлаштириш билан шуғулланишмоқда. Бизнинг асосий вазифамиз жиноятнинг ана шу турига қарши курашиш. Албатта бундай жиноятларни фож қилиш осон кечмайди. Қонунизарларнинг қўлини пулга учун ҳеч нарсадан қайтмайди-кан қимсалардир. Улар ўз мақсадлари йўлида жиноий ғуруҳ бўлиб ҳаракат қилишади. Жумладан, «Affair best» МЧЖ раҳбари К.Анисимов шундайлардан эканлиги текширишда аниқланди. У раҳбарлик қилган МЧЖнинг иқтисодиоти ҳисоб-рақамига «Binokur meo» МЧЖдан 86.000.000 сўм, «Imp diesel storv» МЧЖдан 105.000.000 сўм маблағ келиб тушган. Қурилиш-монтаж ишларини бажариш учун икки томонлама шартномалар имзоланган. Бироқ, «тадбиркор» К.Анисимов қурилиш ишларини амалга ошириш учун «Original technostyle» МЧЖга 81.000.000, «Legokol sistem» МЧЖга 132.000.000 сўм, «Polisl sintez» МЧЖга 47.000.000 сўм ўтказди. Юқорида номлари келтирилган таъкилотларнинг фаолияти ўрганилганда уларда қурилиш ишларини бажариш учун ҳеч қандай имконият йўқлиги, раҳбарлари эса солиқ инспекцияларига ҳисобот топширмагани маълум бўлди. К.Анисимов билан гаплашсангиз ҳуқуқий жиҳатдан саводли эканлигига ишонч ҳосил қиласиз. У ҳуқуқларини яхши билади. Лекин мажбуриятларини унутиб қўйган. Текширишда «тадбиркор»нинг яна бир қанча сирлари фож қилиниб, жиноят иши кўзгатилади.

— Ёўлида бундай ноқонуний фаолиятнинг сабаблари таҳлил қилинадими?

— Албатта. Тўғриси, тадбиркорликка қўл ураётган барча фуқароларнинг ҳам нияти яхши эмаслиги текширишларда маълум бўлиб қолаяпти. Ҳалол одамни оллоҳнинг ўзи қўлайди. Буни дунё кўрган тадбиркорларимиз яхши билишади. Халқимиз айни кўнларда рамазон ҳайитини нишонламоқда. Саховатпеша тадбиркорлар беморларга, кам таъминланган оилаларга ёрдам қилмоқда. Қонуний ишлаган тадбиркорнинг ҳеч нимадан ҳадиги бўлмайди. Лекин айрим «тадбиркор»лар ноқонуний ишларга қўл уришади-ю, буни ҳеч ким билмайди деб ўйлашади. Жумладан, «Burnyodor qurilish biznes» хусусий қорхонаси директори А.Розиқов сохта тадбиркорлик билан шуғулланган. У жорий йилнинг 21 апрелидан 26 апрелига қадар «Охангароншифер» акциядорлик жамиятидан пул кўчириш йўли билан 25.019.000 сўмлик шифер олган ва пойтахтнинг «Урқизор» бозорига нақд пулга сотиб юборган.

— Маълумки, жамиятда қонунизарларни жоқлаш билан жиноятчиликнинг шидатига болта уриб бўлмайди. Бироқ...

— Фикрингизни ўқдим. Ҳар биримиз тарбияни оиладан бошлашимиз керак. Уларга «Шу юрт — менинг ватаним. Унга хизмат қилишим лозим. Ҳиёнат — оғир ғуноҳ» деган сўзларни ўқитишдан чармасаслигимиз зарур. Аслида солиқ тўламаслик, давлатдан ноқонуний йўллар билан маблағ ундиришнинг ўзи ҳам жамият учун ҳиёнат, жиноят.

Сўнги таҳлилларга тўхталганидан бўлса, 2006 йилнинг 9 ойи мобайнида солиқ, валютага ва жиноий даромадларни легаллаштиришга оид 73 та ҳуқуқбузарлик аниқланиб, шундан 47 таси буйича жиноят, 26 таси буйича маъмурий ишлар кўзгатилади. Ҳуқуқбузарлардан бюджетга 1.013.560.900 сўм маблағ ундирилди.

«Huquq» мухбири

Зайниддин МАМАДАЛИЕВ суҳбатлашди

Солиқ соҳасидаги жиноятларни аниқлаш, юртимизга товарлар контрабанда йўли билан кириб келишининг олдини олиш, валюталарнинг қонунга хилоф равишда муомаласига киритилишига қарши курашиш департамент ходимларининг асосий вазифаларидан биридир. Департаментнинг Сурхондарё вилоят бошқармаси жорий йилнинг 9 ойи мобайнида бу турдаги қонунизарликларни аниқлаш ва бартараф этиш бўйича қўпол ишларни амалга оширди. Ўтказилган 367 та текшириш мобайнида 210 та жиноят ва 216 та маъмурий иш кўзгатилади.

НОҚОНУНИЙ ФАОЛИЯТГА ҚАРШИ

Улардан 12 тасида ёғ, 2 тасида спиртли ичимликлар ишлаб чиқарилган, 2 тасида пахта қайта ишланган. Жумладан, ўз уйида пахта ёғи ишлаб чиқарган Шўрчи туманининг «Ободон» ширкат ҳўжаллигиде яшовчи Х.Мирзаев то департамент ходимлари бу цехни фож этимагунча даромад қилиб келган. Тадбир давомида мазкур цехдан хомашё, мойкувоз ва 30 литр ёғ далилий ашё сифатида олиб қўйилган.

Департамент ходимлари томонидан контрабанданинг олдини олиш бўйича ҳам қўпол тадбирлар ўтказилмоқда. Натикда 55 та ҳуқуқбузарлик аниқланиб, 53.262.000 сўмлик товарлар олиб қўйилди. Фуқаро Тоҳиддин Хасанбоев Тошкент шаҳрида тадбиркор сифатида рўйхатдан ўтган.

сидан жиноят иши кўзгатилади.

Яна бир ҳолатда шўрчилик Очилди Алимардонов белгиланган тартибда рўйхатдан ўтмасдан, Полшада ишлаб чиқарилган 2550 кг. шакарни туман бозорига сотиш мақсадида уйда сақлаётгани аниқланган.

Сохта тадбиркорларга қўл ҳолларда баъзи давлат идораларининг масъул ходимлари «ёрдамлашиб» юборишяпти. Текширишларда тикорат банкларининг 13 та ходими иштирокида содир этилган 9 та жиноий фож этилди. Устав жамғармаларини шакллантирмаган сохта тадбиркорларга савдо билан шуғулланишга рухсатнома бериш орқали нақд пулнинг банкдан ташқарида айланлишига шарт яратиб берган маҳаллий ҳўкимиятларнинг 5 та ходимига нисбатан

оширганлиги аниқланди. Мазкур ҳолат юзасидан жиноят иши кўзгатилиб, тергов олиб борилмоқда.

Ҳар қандай жиноят учун жазонинг муқаррарлигини фуқаролар онгига синдиришда ҳуқуқий тарғиботнинг ўрни катта. Бошқарма томонидан бу йўналишда ҳам муайян ишлар қилинмоқда. 2006 йилнинг 9 ойи давомида 1475 та профилактик тадбир ўтказилди. ОАВда 529 марта чиқиш қилинди.

Тарғибот ишлари натижасида юридик ва жисмоний шахслар давлат бюджетига 908.285.000 сўмлик солиқ ва мажбурий тўловларни ихтиёрый равишда тўлашди.

М. МАҲМАДИЕВ,
департаментнинг Сурхондарё вилоят бошқармаси бошлиги
вазифасини бажарувчи

Нукус шаҳрининг Проектная кўчасида П.Тўлағанов ва Д.Бердимуратовлар томонидан қалбаки пўд ва акция маркалар ишлаб чиқаришда фойдаланилган техник жиҳоз ҳамда қалбаки пуллар.

СВОЖДЛКК департаментининг Тошкент вилояти Чирчиқ шаҳар бўлими иқтисод, солиқ ва валюта соҳасида содир этилаётган қонунизарликларни аниқлаш ва бартараф этиш мақсадида муайян ишларни амалга ошириб келмоқда.

«Андонос» раҳбари Магомед Али ўғли Ашрафовдан ҳар хил сифмий идишларда 1340 кг. кир ювиш мосламаларини ва 1800 кг. қора чойни 3000 АҚШ долларига сотиб олади. Лекин М.Ашрафов харидорга харид чекини бермайди. Бу ҳолат юзасидан текширув ўтказилганда М.Ашрафов ушбу маҳсулотлар учун тегишли ҳўжатларни кўрсата олмайди. Шунинг учун улар масала қонуний ҳал бўлганга қадар далилий ашё сифатида олиб қўйилди.

С.Лян, М.Раимов, О.Зайченко, Р.Мирхалилова, Р.Исмоилов, Ю.Плужников ва В.Константиновларга 4380,3 литр бензинни 2.234.000 сўмга пластик қарточкалар орқали сотилди деб кўрсатиб, аслида савдодан тушган пуллари банка топширишмаган. Мазкур маблағнинг 8 фоизини (156.600 сўм) хизмат ҳўқи эвазига олиб ноқонуний равишда фуқароларга нақдлаштириб берганлар.

Чирчиқ шаҳар ҳўкимиятидан 2005 йилда

2006-йиллари жамият томонидан сотилган маҳсулотлар ва кўрсатилган хизматлар учун жорий ҳисоб-рақамига ва иқтисодиёт ҳисоб-рақамига 784.499.500 сўм миқдориде маблағ келиб тушган.

А.Қунишин шу йиллар давомида Қозғистон ва Россиядан 2.991.477.600 сўмлик маҳсулотларини олиб келиб Тошкент шаҳрида бозорларда нақд пулга сотиб, тушумини банка топширмаган. Бундан ташқари унинг Чирчиқ шаҳар солиқ инспекциясига 2005 —

НАҚДАШТИРИШНИНГ ЯНГИЧА ЙЎЛИ

Жорий йилнинг 9 ойи давомида бўлим томонидан 54 та текширув ўтказилиб, шундан 31 тасида жиноят иши, 23 тасида маъмурий иш кўзгатилади. Жиноят ишлари бўйича қўшимча ҳисобланган 140.240.000 сўмлик солиқнинг 2.816.000 сўми ундирилди. Қонунизарлардан умумий қиймати 24.056.700 сўмлик товарлар олиб қўйилди.

2006 йил 16 сентябр кўни Чирчиқ шаҳри Юмалоқ посёлкаси «Металлоконструкция заводи» ҳўдулида жойлашган «Андонос» кичик қорхонасида бўлим ходимлари иштирокида тадбир ўтказилди. Ўша пайти Кибрай туманида жойлашган «Гулнора» МЧЖнинг бухгалтери Дилбар Раззокова

«Тижорат банклари томонидан алоҳида йирик миқдордаги пул маблағларининг айланмаси ҳақида»ги услубий қўлланма талабларининг бажарилиши юзасидан Чирчиқ шаҳар солиқ инспекциясида рўйхатдан ўтган «Расул-Рат» МЧЖга қарашли 1-АЕКШда текшириш ўтказилди.

Маълум бўлишича, АЕКШ операторлари Б.Шодиев ҳамда Ш.Сидиковлар 2006 йилнинг 3 январидан 22 июнига қадар навабтма-навабт ишлаб, аҳоли билан пулди ҳисоб-китобларни амалга оширишда назорат-касса машинасида фойдаланишмаган. Фуқаролар К.Илёсов, З.Аюпова,

рўйхатдан ўтган «Kuanvik-building» МЧЖ раҳбари Андрей Қунишин МЧЖ юридик маъзиллини Чирчиқ шаҳри 2-микрорайон 4-уйи деб кўрсатиб, Ташқи иқтисодий фаолият миллий банкнинг Чирчиқ шаҳар бўлимида жорий ҳисоб-рақами ва валюта ҳисоб-рақамини 2005 йил 11 октябрдан очиб, иш олиб борган. Иқтисодиёт ҳисоб-рақамини эса 2005 йил 16 декабрда «Трастбанк»нинг Тошкент шаҳар филиалида очиб, ушбу банк бўлимида шу кўнга қадар фаолиятини амалга оширган.

Ушбу ҳисоб-рақамдан орқали 2005 —

2006-йиллар давомида солиқ ва мажбурий тўловлар бўйича ҳисоб-китоб топшириб, 1 фоизли мактабни ривожлантириш жамғармасига тўланиши шарт бўлган 30.612.100 сўм, 1 фоизли йўл жамғармасига тўланиши шарт бўлган 21.428.200 сўми тўлашдан баш тортганини аниқланган.

2006 йил 17 июн кўни «Kuanvik-building» МЧЖ раҳбари А.Қунишинга нисбатан жиноят иши кўзгатилади.

У.УМАРОВ,

СВОЖДЛКК департаментининг Чирчиқ шаҳар бўлими бошлиги

Саҳифа материаллари Департаментнинг матбуот гуруҳи билан ҳамкорликда тайёрланди.

Қорақамшидаги бекатлардан бирида турган икки қиздан бирининг автобус кута-кута тоқати-тоқ бўлиб шекилли, дугона-сига юзланди:

— Зилола (исм ва фамилиялар ўзгартрилган), бу автобусни яна қанча кутиш мумкин? Машина кира қилиб кета-қолайлик! Кеч қолсам ойимдан балога қоламан.

— Шунинг олдинроқ айтмайсани! Пулини ўзинг тўлайсан.

Зилола йўл четига чиқиб, қўлини кўтаришга улгурмасдан «Матиз» келиб тўхтади. Хайдовчи йигит нархни сўрамасдан уларни машинага таклиф қилди. Бундан хурсанд бўлган дугоналар машинага ўтиришгач, хайдовчи газни босди.

Ориф кела-келгунча қизларни гапга солиб, қизиқ гаплардан гапириб, қудириб келди. Манзилга етишгач, пул олмасдан Зилоланинг телефон рақамини сўради. Зилола бироз нозланган бўлди-да, сўнг ёзиб берди. Шу-шу гоҳ учрашиб, гоҳ-да кўнғироқлашиб турадиган бўлишди. Ўзича ўйин қилмоқчи бўлган Ориф уйланиганини ю битта фарзанди борлигини ҳам яширди. Бир йилдан сўнг учрашувлардан бирида Зилола Орифдан ижарада туриш учун уй топиб беришни сўраб қолди. Йигит ҳам нима учун кераклигини сўрамай, қидиришга тушди. Кўп ўтмай марказдаги кўп қаватли уйларнинг биридан икки хонали квартира топди. Квартира Зилолага ҳам маъқул бўлгач, уларини уй эгасига эрхотин дея таништиришди. Бир ойча ҳафтада икки-уч кун шу ерда учрашиб, яшаб юришди.

— Зилола, уйни топшира-миз.

Орифнинг гапидан Зилола ҳайрон бўлиб қолди.

— Нимага?

— Кейинги ой учун тўлаш-га пулим йўқ.

— Энди нима қиламиз?

— Озроқ сабр қилиб тур.

Пул тушиб қолса яна оламиз.

Ноябр ойининг охирида Зилола Орифга кўнғироқ қилиб қолди:

— Менга қаранг, анави уй ҳали ҳам бўш экан. Яна ижарага олмаймизми?

— Ҳали унга етадиган пул тушмади.

— Ҳозир борини бериб турасиз. Қолганини кейинроқ бераман десангиз, эгаси кўнади. Барибир ҳеч кимни кўймабди-ку!

Зилола тўғри башорат қилган экан. Уй эгаси дарҳол рози бўлиб, калитни берди. Орадан уч-тўрт кун ўтгач, ижара уйда ўтиришганда Зилола Орифга ёрилиб қолди.

— Сиздан бир нарса сўрамоқчийдим. Йўқ деймасизми?

— Нима экан?

— Шу... 500 доллар жудаям керак бўлиб қолди.

— Қанча? 500 доллар? Бунча пулим йўқ.

— Нахотки сизда йўқ бўлса?

— Нимага ишонмайсан?

Ҳозир шунча пулим йўқ. Ахир квартирага ҳам зўра 20.000 топиб бердим-ку.

Орифнинг жавобидан кейин Зилола бироз ўйланиб турди-да, секин гап бошлади:

— Менга қаранг, мабодо автоташна оладиган танишларингиз йўқми?

— Қанақа машина?

— «Нексия». Ҳўш, борми?

— Кимники?

— Биттасиники. Илгари ҳам бир марта кўрган эдингиз.

Кўрсангиз танийсиз.

— Қанчага сотаркан?

— Вой тавба, — Зилола ҳайрон бўлгандек, қўлларини икки ёнига қўзди.

— Пулга эмас, текинга оламиз. Кейин хари-

дор топиб, яхши нархга тепво-

рамиз.

— А-а, бунақа дегин.

Ориф илгари ҳам бир марта судлангани боис, бу ишнинг хиди чиқиб қолса яхши бўлмаслигини дарҳол ҳис қилди-ю, аммо Зилолага йўқ дедилмади.

— Мен розиман. Машинани қанақа қилиб оламиз?

— Бўғидан ташвиш тортманг. Ҳаммасини ўйлаб қўйганман. Бир кунни тайин қилсангиз мен унга кўнғироқ қилиб, шу ерга чақираман. Ахир бу уйни бекорга ижарага олди-

дан ярим соатлар ўтказиб келиши кераклигини тайинлади.

Келишилган вақтда Тоҳир кириб келди. Зилола уни кулганча қарши олиб, диванга ўтқизди.

— Қалай, қийналмай топиб келдингизми? Сизга яна бир янгилик бор. Телефонда айтгим келмади. Шунинг учун бу ерга чақирдим.

— Қани, эшитайлик.

— Яқинда турмушга чиқа-

ман.

— Ис, табриклайман. Ҳам

ки, Ориф шартга ўгирилиб тепиб қолди. Тепкининг зарбидан энгашганда эса елкаси ара-лаш белига арматура билан туширди. Тоҳир йиқилган заҳоти қўлини орқасига қайирди-да, Зилолага имо қилди. Қиз шу заҳоти қўлида тайёр турган арқон билан Тоҳирнинг қўллари-ни боғлаб ташлади.

— Қани полвон, мана бу

ни. Қўйиб юбурсанглр бўлди.

— Йўқ, агар бунини ҳозир қўйиб юбурсак, тўғри миллия-га боради. — шоша-пиша гап қўшди Тоҳирнинг гапига Ориф ишонгандек бўлганини кўрган Зилола, — ундан кўра, сен бола шу уккусни ичсанг бўлди.

— Нима? Агар ичсам ўлиб қоламан-ку! Мени ўлдирмоқ-чимисизлар?

— Кўрқма, ўлмайсан. Ич тезроқ, бўлмаса мажбур қиламан. — Зилола шундай дея яна Тоҳирнинг оғзини очишга ҳаракат қила бошлади. Ориф бўлса шу заҳоти идишни унинг оғзи-га тутди. Тоҳир ҳар қанча қар-шилиқ қилмасин, бу сафар фой-даси бўлмади. Оғзини бир нима шунчалик қуйдирдики, бир зум нафас ололмай қолди. Шундай бўлса-да уккусни ютмасликка ҳар қанча ҳаракат қилмасин маъ-лум даражадагисининг иложини қилолмади.

Шу пайт нима бўлди-ю Ориф қилаётган ишдан тўхтаб, Зилолани нариги хонага бош-лаб кетди. Тоҳир бўлса шош-ганча уккусни туфлашга туш-ди.

Кўп ўтмай Ориф қайтиб кир-ди:

— Менга қара, ҳозир сени бир жойга олиб борамиз. Фақат машинанинг юкхонасида кета-сан. Агар чурқ деб овоз чиқар-санг, шу заҳоти ўлдираман. Ту-шундингми?

Тоҳир бу қийноқхонадан тезроқ қўтулишни ўйлаб хур-санд бўлганча шоша-пиша бо-шини қимирлатди.

Улар уйдан чиқиб машина-ни олдига келишганда Ориф Тоҳирни очик турган юкхонага итариб ётқизди-да, капотни ёпди. Машина жойидан қўзғал-ди.

Тоҳир қоронғу юкхонада ти-

ми? Қолаверса, бу ерда бизни ҳеч ким танимайди, тўғрими? Хуллас, у келгач, ярим соатлардан кейин сиз ҳам кириб келасиз. Уни кўриб мени қизганган бўласиз. У ёғини ўзингиз эп-ларсиз. Ахир эркак кишисиз-ку!

— Кейин-чи?

— Намунча содда бўлмасангиз? Режани аллақачон пиши-тиб қўйганман дедим-ку сизга! Қўл-оёғини боғлаб, оғзига ук-сус қўйиб тинчтиамиз. Ўлигини сувга ташлаб, машинани со-тиб юборамиз. Ўша пулдан мен-га 1000 доллар берсангиз бўлди, қолгани сизники. Айтмоқчи, арқон эсингиздан чиқмасин. Уккусни мен олиб келаман.

Ориф уйдан чиққач, бир зум тўхтаб қолди. Бир Зилоланинг кўрқмай шундай ишга бош қўшганидан хавотир олса, бир тез кунда машинадан тушадиган пулларини ўйлаб, юраги шо-шар эди.

Орифни кўндирган Зилола вақтини бой бермай, эртасига эрталабданоқ Тоҳирга кўнғи-роқ қилди:

— Тоҳиржон, қаерларда юрибсиз? Ўзим кўнғироқ қил-масам, хабар олай ҳам демай-сиз-а? — деди ясама ноз билан.

— Нега унақа дейсиз, Зило-ла? Икки-уч кўнғироқ қилиб тополмадим. Тинчликми?

— Тинчлик. Суюнчи беринг.

Отам уй олиб берди. Шунинг айтмоқчи эдим.

— И-е, зўр-ку! Табрикла-йман. Қачон кўрсак бўлади?

— Ўзим кўнғироқ қиламан.

Дарҳақиқат, бир соатлардан кейин Тоҳирнинг қўл телефо-ни жиринглаб қолди. Зилола отаси «совга қилган» уйнинг манзилини тушунтиргач, соат 13 ларда кутишини тайинлади. Зилола Тоҳир билан келишиб олгач, шу заҳоти Орифга ҳам кўнғироқ қилиб, «мехмон»нинг келадиган вақтини айтиб, шун-

яниг квартира, ҳам тўй. Зўр-ку!..

Шу пайт эшик кўнғироғи жиринглаб, Тоҳирнинг гапи чала қолди.

Эшикни очгани кетган Зи-лола зум ўтмай бир йигит билан қайтиб кири.

— Ие, мехмон бор экан-ку! Мабодо ҳалақат бермадимми? — йигит киноя билан шундай дер экан, саволига жавоб ҳам кутмай Тоҳирга қўл узатди, — исмим Ориф. Сеники Тоҳир бўлса керак?

Тоҳир ҳа дея унинг қўлини сиқиб қўйди.

Ориф унга ёвқараш қилиб турди-да, дабдурустдан:

— Менга қара, сен бу ерда нима қилаяпсан? — деб сўради таҳдид билан.

— Мени бу ерга Зилола ча-қирган эди, — шоша-пиша жа-воб берди Тоҳир.

— Тўшунмадим, — Ориф энди Зилолага юзланди. — Уни сен чақирдингми? Ким ўзи бу?

— Нимага жаҳлингиз чиқа-япти? — ясама ноз билан Ориф-ни тинчлантиришга киришди Зилола, — Тоҳиржон эски та-нишим. Ўзим бирпас сўхбатла-шиб ўтирамиз деб чақирган эдим. Шунга шунчами? Вой-бу!..

— Нима вой-бу? Сени ту-шуна олмай қолдим. Куппа-кундузи бегона одамни нима учун уйга киргизасан?! Уйинг-дагилар билиб қолса нима бўла-ди? Ёки бошқача гаплашиб қўяйми?

Ориф жиғибйрон бўлган-ча, қаердандир қўлига тушиб қолган арматура бўлагини ўқта-либ, Зилолага дўқ қилар экан, уларнинг жанжалини жимгина кузатиб турган Тоҳирнинг че-кис қолди. Енидан сигарет олиб энди олов ёққан ҳам эди-

ерга ўтириб олинг-чи, — Ориф шундай дея Тоҳирни диванга ўтқизиб қўяркан, сездирмай Зилолага имо қилди.

— Сув ичасизми?

Мехмондорчиликнинг бун-дай қутилмаган тус олишидан ўзини йўқотган Тоҳир Зилола-нинг саволига зўрға «майли» деди.

Зилола шу заҳоти ошхонага чиқиб кетди-да, қўлида идиш билан қайтди.

— Мана сув.

Тоҳир идишдаги сувдан эн-дигина ҳўпламоқчи бўлган эди, димоғига ўткир ҳид урилди-ю, унинг уккус эканлигини билиб қолди.

— Бу сув эмас, уккус-ку!

— Вой, қанақа уккус? Сув бу, сув, — Зилола шундай дея шартта йигитнинг бурнидан сиқиб ушлади-да, оғзига идиш-ни тўғрилади.

Бундан ўтақаси ёрилаётган Тоҳир жонхонада бошини олиб қочишга ҳаракат қила бошлади. — Кимирласанг, ўласан, — шу пайт шундоққина кулоғи остида Орифнинг овозини эши-тиш билан қорнига пичоқ ти-ралди.

— Шошманглр, ҳаво етма-япти, — йигит бечора бир амал-лаб шундай дега, қийноқ тўхтади.

— Сизларга нима керак ўзи? — сўради қутилмаганда бошига тушган даҳшатдан эсанкираган Тоҳир мезбонларнинг тўхтага-нидан фойдаланиб.

— Нима керак дейсанми? Икки минг доллар берсанг, қўйиб юборамиз.

— Гап йўқ. Ҳозироқ олиб келиб бераман ўша икки минг-

қилганча ётар экан, урина-урина қўллариини бўшатди. Сўнг бир амаллаб капотни очди. Бироз тин олгач, бир уриниш билан юкхонадан тушиб қолмиша му-ваффақ бўлди. У шу заҳоти ўрнидан туриб, атрофга аланг-лади. Аксига олгандек, жудаям хилват жой экан. Нима қилиш-ни билмай турган эди, узоқдан уй кўринди. Шошганча ўша то-мон югурди. Хонадан эгаси во-қеани эшитиб, зумда машина топиб келди-да, Тоҳирни ма-ҳалла нозирининг олдига олиб борди. Улар миллияни ҳошимла-ри билан Тоҳир тушиб қолган жойга келишганда, «Нексия» лойга ботиб ётар, ён-атрофда ҳеч ким йўқ эди.

Шундан сўнг Тоҳир касал-хонага жўнатилади. Тезкор хо-димлар бўлса қочоқларнинг изига тушишди...

Дарҳақиқат, Ориф Тоҳир-нинг машинадан тушиб қолга-нини дастлаб сезмади ҳам. Бир маҳал юкхонанинг очиклиги-ни кўриб қолиб, дарҳол маши-нани тўхтати. Тушиб қараса, Тоҳир йўқ. Устига-устак шу пайт машина ҳам ботиб қолди. Улар бу ердан жуфтакни рост-лашди-ю узоққа қочиб кета олишмади...

Ушбу мақолага бежиз «Саёқ юрсанг...» деб сарлавҳа қўйил-мади. Зеро, саёқ юрган кимсан-нинг охири-оқибат келажаги за-вол топади. Соғлиғига эса пу-тур етади. Бунга ўзингиз юқори-да гувоҳ бўлдингиз.

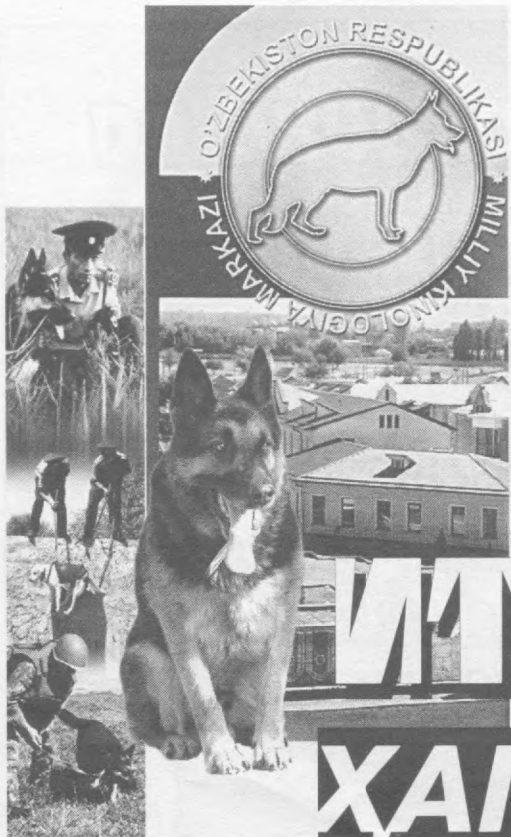
Абдунаби АБДУРАХИМОВ,

Шайхонтоҳур

туман прокурорининг

ўринбосари

Инсоният қадимдан ҳайвонларни қўлга ўргатиб, хонақиллаштира бошлаган. Шулардан бири — қадим аждоди бўри бўлмиш итлардир. Бу жонивор неча минг йилларки, инсонга беминнат хизмат қилиб келмоқда. Унинг ўта вафодорлиги эса таҳсинга лойиқ. Бунинг учун ўтган асрда Ашхобода рўй берган энгизилани олдиндан сезиб, эгаларини хавфдан огохлантириш учун бешикдаги чақалоқни уйдан ташқарига олиб чиққан овчаркани, иккинчи жаҳон уруши даврида эса санитар вази-фасини ўтаб, юзлаб аскарларни ўлимдан сақлаб қолган ёки бутунги кунда ҳам кўзи ожиз эгасини етаклаб юрган итларни эслаш кифоя. Тили бўлмаса-да эгасига ўта содиқ бу жониворлар ҳақида ўнлаб филмларнинг суратда олингани ҳам фикримизнинг далилидир.

ИТ — ВАФОДОР ХАМДА КҮМАКЧИ

Ўзбекистон Давлат божхона қўмитаси миллий кинология марказидан репортаж

Шундай воқеаларни эшитганимизда ёки филмларни кўрганимизда уларга ўзгача қизиқиш билан қараймиз-да, «Ҳа энди, махсус ўргатилгандан кейин шунақа зўр бўлади-да» деб қўя қоламиз. Лекин, ана шу — махсус ўргатиш қаерда ва қандай амалга оширилишини ҳамма ҳам билвермасе керак. Мухтарам газетхонларимизга шулар ҳақида маълумот бериш мақсадида, қолаверса каминанинг ўзида ҳам қизиқиш бўлганлиги боис Ўзбекистон Давлат божхона қўмитасининг миллий кинология марказига йўл олдим.

Поитахтининг Сирғали туманида жойлашган марказга етиб борганимда вақт тушта яқинлашиб, машғулотлар тугаган экан.

Марказ директори йиғилишда бўлганлиги боис унинг уринбосари Фарҳод Зиядиновга учрашиб, мақсадимни айтдим.

— Бўлмаса директорини келгунча сизни марказ ҳаёти билан таништирсам, — Фарҳод ака шундай дея йўл бошларкан, ўнг томондаги икки қаватли бинони кўрсатиб давом этди, — мана бу бино йўқ корпусимиз. Хоҳласангиз кириб қўришингиз мумкин.

Тан олиш керак, ўқув корпусига кириверишда курсантлар бор-йўғи 4 ойгина таҳсил олишини эшитиб, бу муддат кам эмасми-кан деб ўйлаган эдим. Аммо ҳар бир йўналиш бўйича алоҳида, кўргазмалар қурулган билан махсус жиҳозланган синфларни, компьютер ҳамда имитация хоналарини кўргач, фикрим ўзгарди.

— Бу ер эса кутубхонамиз, — Фарҳод ака яна бир эшикни очар экан, гап бошлади. — Бу ерда курсантлар нафақат ўзлари ўрганаётган соҳа бўйича, балки хизмат итларини тайёрлаш ҳақидаги махсус қўлланмаларни ҳам олиб ўқишлари мумкин. Айтмоқчи, сизга марказимизда курсантлар қайси йўналишлар бўйича таҳсил олишини айтмадим-а? Боя айтганимдек улар 4 ой давомда «Наркотик моддаларни қидириш», «Қурул-аслаха ва портловчи моддаларни қидириш», «Химоя-қоровул хизмати», «Из қидирув» ҳамда «Қидирув-қутқарув» йўналишлари бўйича таҳсил оладилар. Бир йилдан кейин яна келиб малака ошириб кетадилар.

Ўқув комплексининг ёнидаги бино 70 ўринга мўлжалланган ётоқхона бўлиб, унча-мунча меҳмонхонадан қолтишмас экан. Люкс хоналари-ю сауна билан бассей-нини айтмаса ҳам бўлади.

Бу ердан чиқиб машқ полиго-ни томон йўл оларканмиз, ўнг-даги панжара билан ўралган иншо-отлар томондан итларнинг овози эшитила бошлади.

— Бу ер хизмат итларининг питомниги ҳисобланади, — тушунтира бошлади Фарҳод ака, — юринг, баҳонада қўриб кетасиз.

Сим панжара ортида турли-туман итлар. Бири хотиржам. Бошқаси ўта тажовузор. Тусик-нинг симини узамаан дейди.

— Бу ерда юриш анча хавфли экан, — дейман тўсикдан узоқла-шишга ҳаракат қилиб. — Бирорта-си чиқиб кетса борми...

— Унчалик эмас, — хотиржам жавоб беради Фарҳод ака, — ит-ларнинг ҳаммаси ўргатилган. Сиз-нинг беғоналигингизни билиш-япти. Шундай бўлса-да, агар эга-си буйруқ бермаса тегмайди.

— Итларнинг қанақа зотлари бор? Умуман, уларни қаердан ола-сизлар?

— Асосан ўзимизда қўпайти-рилади. Гоҳида четдан ҳам олиб турамиз. Бу ердаги итларнинг зоти-га келсак, немис овчаркасини биласиз. Анавиниси, — оппоқ, салкам каттакон хўтикдек ке-ладиган итга кўзим туш-ди, — Ўртао-

сиё овчаркаси, буниси рус спани-ели, у бўлса лабрадор...

Питомникни айланиб бўла-нимизда узоқдан икки киши кўринди.

— Директорини Собир ака ҳам келибди, — деди Фарҳод ака. — Ҳўш, миллий марказимиз билан танишиб бўлдингизми? — салом-алиқдан сўнг гап бошлади Собир ака. — Фарҳоджон айтган бўлса керак, миллий кинология марказимиз 1996 йилда ташкил этилган. Бу ерда инспектор-кино-логлар ҳамда хизмат итлари тайёр-ланади. Меҳмонга полигонни кўрсатдингизми? — ўринбосарига юзланди Собир ака, — ундай бўлса, юринг, ўзим кўрсатай.

Питомникдан ўтишимиз бил-лан ўнг томонда турган автобус билан «УАЗ» машинасига, улар-нинг орқасидagi самолётга кўзим тушди. — Булар машқ учун, — изоҳ бера бошлади Собир ака, — анави постни кўраёсизми?

У киши кўрсатган томонга қараб, қўлбола божхона постини кўрдим. Шлагбаум ҳам бор. — Буларнинг ҳаммаси итлар-ни ўргатишда жуда қўл келади. Агар улар биринчи кунданок бу-нақа шароитга ўрганишмаса, вақ-ти келиб ишга тушганда ўзини йўқотиб қўйди. Бу ердаги ҳолат-

лар эса, кўриб турганингиздек, ҳақиқийсидан деярли фарқ қил-майди. Автомобиллар билан са-моёт ҳам шунинг учун мўлжал-ланган. Постнинг орқасида вагон ҳам бор. Ана, кўриниб турибди. Буларнинг ҳаммасидан машқлар пайтида фойдаланилади. Ёки ана-ви чала бузилган иморатни олай-лик. Бу хароба табиий офатлардан зарар кўрган биноларнинг остида қолиб кетган одамларни қутқа-ришга ўргатилаётган итлар учун мўлжалланган. Манави ерга эса теплица қураяпмиз. Ўзингиздан қолар гап йўқ. Ит бор жойда ҳил ҳам бўлади. Шунинг учун шу пайт-гача бозордан гул харид қилиб келардик. Энди ўзимиз етиштир-моқчимиз. Гаражга ҳам келдик. Мана бу юк машинасини кўраёп-сизми? Хизмат итларини олиб юриш учун махсус жиҳозланган. Кўраёсизми, кузовнинг икки то-мони уч қисмга бўлинган.

Собир ака шундай дея улардан бирини тортган эди, эшик очи-

чук олишларингиз ҳақида эши-тиб қолдим.

— Шунақа ҳолатлар ҳам бўлиб туради. Базан «Яхши итим бор. Боқингга эса шароитим йўқ. Увол бўлмасин деб олиб келдим» дегу-чилар ҳам учраб туради. Бундай итларни махсус мутахассислар те-станд ўтказишади. Агар талабга жавоб берса, оламиз.

— Марказда қанча курсант тах-сил олади?

— Йилига 300 га яқин. Булар асосан Фахкуллода вазиятлар ва-зирлиги, четгара қўшинлари ҳамда давлат божхона қўмитасидан юбо-рилганлар. Бундан ташқари ҳозир-ги кунда Марказий Осиё давлат-лари орасида минтақавий марказ мақомини олишга ҳам бел боғла-ганмиз. Барча мезонларимиз Бу-тун жаҳон божхона ташкилоти талабларига тўла жавоб беради. Шу муносабат билан республикамиз-да биринчи маротаба минтақавий ўқув курслари ташкил этилиб, бунда Афғонистон, Мўғулистон,

Тожикистон, Қирғизистон, Қо-зоғистон, Туркменистон ва Эрон-дан ҳам кинологлар келиб, таҳсил олиб кетишади.

Шундан кейин кинологлар ит-лар билан машқ ўташларининг гувоҳи бўлдим. Айниқса, эгаси-нинг овоз чиқармай, қўл ишораси билан бераётган буйруқларини шу

заҳоти тушуниб, самолётда ўтқа-зилган машқда қатнашган «Рэм» лақабли хизмат итининг ўзини тутиши каминани лол қолдири. Очигини айтиш керак, ўргати-лган хизмат итлари баҳараётган ма-шқларни телевизор орқали томо-ша қилишдан кўра ёнида туриб кузатган бошқача экан. Қолавер-са, айрим ота-оналар фарзандла-рига зарур тарбияни бериши учун 15-20 йиллаб вақт етарли бўлмаёт-ган бир пайтда, марказ директори Собир Миноваров айтганидек, ит-лар бор-йўғи 4 ойла лозим даража-да ўргатилиб, уларни парвариш-лаш учун кетган маблагини ҳар томонлама оқламақдалар.

Ғафуржон АЛИМОВ,
«Huquq» мухбири

Тошкент вакцина ва зардоблар илмий текшириш институти жамоаси

Серқуёш диёримизда истиқомат
қилаётган барча мусулмон биродар-
ларни Ийд Рамазон билан
самимий қутлайди.

Барча

ҳамюртларимизга

мустаҳкам соғлиқ, тинчлик,

бахт-саодат тилайди.

«Хрмийлар ва

шифокорлар йили»да амалга

ошираётган жамики

савобли ва ҳайрли

ишларингизнинг барорини

берсин!

Навой пахта тозалаш заводи

акциянерлик жамияти жамоаси

*барга ҳамюртларимизни дунё
мусулмонларининг қутлуз байрами -*

Рамазон ҳайити

*муносабати билан Ўзбекистон халқини,
ўз ҳамкорлари ва миждозларини ин
кўнгилдан муборақбод этади.*

*Яратганини ўзи барқамизни
панозиде асрасин! Юртимиздан
тинчлик-ҳопирҳамлик,
дастурхонимиздан қут-баракат
ҳеҳ қалон аримасин.*

*Бахт-саодат, омад ҳаммаша
ҳамроҳ бўтсин!*

Қўқон 2-пахта заводи

акциядорлик жамияти жамоаси

*барча юртдошларимизни муқаддас байрам -
Ийф Рамазон билан сатиний қўтлайди.
Динларга поклик, салбийлик улашувчи қўтлуғ
айёт барчага муборак бўлсин!*

*Сиз азиз юртдошларимизга тинчлик-
хотирфамлик, фаравон ҳаётиниғизда оилавий
бахт ва улғ қўнларда бошлаб қўйган
ҳайрли ишлариниғизда қўр-қўббат тилайди.
Шу муборак қўнларда ҳўк сураётган
кўтаринки кайфият, ўзаро теҳр-оқибат,
муруббат ва саховат сизу бизни ҳер
қарон тарк этмасин!*

Шаҳрисабз пахта тозалаш заводи

o'zining turdagi xisسادorlik jamiyati jamoasi
Ўзбекистон халқини yлyг байрам - Ийq ал-
Фитр - Рамазон хайити билан саломий
муборакбод этади.

Аллоҳ назари тушган юртимиз аҳлини
байрам билан табриклар эканмиз, тилагимиз,
осмонимиз ҳалиша мусаффо бўлсин,
хонадонимиздан файзу барака ариласин.

Юртимизни турли боло-
қазодан Яратганнинг ўзи асрасин!

Хайитини кутлуq
бўлсин, азизлар!

Турфа олам, турфа одамлар

Харита мадрасасага қайтариларди

Буюк бобоколониимиз Мирзо Улугбек томонидан тузилган харита Самарқанддаги унинг мадрасасига қайтариларди деб хабар беради Samarqandinfo.uz. Мадраса учун тайёрланган харита 1605 йили ёзилган тарихий кўлэзмадаги асл нусханинг кўчирмасидир. Талабаларга қулай бўлиши учун у катталаштирилган шаклда тайёрланди. Ушбу кўлэзманинг муаллифи Мутрибий Самарқандий Улугбек мадрасасида тахсил олган, бу ерда география билан шуғулланган. Хабарда айтилишича, Мирзо Улугбекнинг фожеали равишида ўлдирилганидан кейин ҳам бу харитадан 150 йил давомида ўқув қўлланмаси сифатида фойдаланиб келинган. Харитада ер шарни ярим доира сифатида тасвирланган. Унда минтақалар, дунгиз ва дарёлар турли рангларда берилган. Шунингдек, Миср, Басра, Мўлтон, Хўжанд, Бухоро, Ҳазорасп, Хоразм, Қошғар, Сайхун, Синд каби географик номларни учратиш мумкин.

Энг хавфли инфекция

Расмий маълумотларга қараганда Хитойда кейинги пайтда кутуриш инфекциясини юктириш ҳолатлари нисбатан хавфли тус олган. Сўнгги маълумотларга қараганда сентябр ойида бу касалликдан 318 киши ҳалок бўлган. Бу ўтган йилнинг шу ойига нисбатан 36,8 фоиз ўсганлигини кўрсатади. Умуман жорий йилнинг 9 ойи давомида 2254 та шахс бу хавфли инфекцияни юктириб олган. Бу 2005 йилнинг шу даврига нисбатан 26,69 фоиз кўп демасда. Кутуриш касаллигига чалиниш кейинги беш ой ичида ОИТС, гепатит В, туберкулёз каби юқумли касалликларни орта қолдириб биринчи ўринга чиққан, деб хабар беради Shanghai Daily газетаси.

Хитойлик экспертларнинг фикрича, бунинг асосий сабаби сифатида уй ҳайвонларини сақлаш устидан тегишли назоратнинг йўқлигидир. Шанба кўни Пекин шаҳри маъмурияти дайди ҳайвонлар сонини камайтириш юзасидан икки ойлик кампанияни бошлаган. Баъзи маълумотларга қараганда шаҳардаги мавжуд дайди ва эгасиз ҳайвонлар сонини миллиондан ошиб кетган. 2006 йилнинг биринчи яримида улар томонидан ҳужум қилиниши оқибатида 70 минг киши жароҳатланган. Эгасиз кучукларни оммавий равишда қирғинга шу йилнинг ёзида қилиниши мумкин.

Мао Цзе Дун даврида кўпқаватли уйларда ҳайвонларни сақлаш «буржуа иллати» сифатида қораланиб, қонун йўли билан таъқиқланган. Кейинги пайтда аҳоли турмуш тарзининг кўтарилиши ва назоратнинг йўқлиги туфайли бу ўрфга айланган.

Миллион еврога баҳоланди

AFP ахборот агентлигининг хабар беришича, шанба кўни Парижда Франция Президенти Жак Ширакнинг винолар коллекциясини сотишга оид аукцион нўхотасига етди. Ушбу коллекция 1977-95-йиллар давомида Париж шаҳар мери лавозимда ишлаган вақтида йинган. У ўзининг бу коллекциясини махсус жиҳозланган яширин ертўлада сақлаган. Ширак муниципалитетдаги қабул маросимларида тарқатиладиган камёб винолар харидига шахсан ўзи раҳбарлик қилган. Ўтган йили ўтказилган ревизиядан кейин аудиторлар винолар коллекциясини сотишни тавсия этганди. Бунга сабаб қилиб уни сақлаш ўта қimmatга тушаётганлиги кўрсатилган. Шуниси аҳамиятлики, 5000 шишадан иборат бу винолар коллекциясини йиғишда бюджет маблағи сарфланганлиги учун у Париж шаҳар ҳокимлигига тегишли деб эълон қилинган. Икки кўнлик савдоларда 4680 шиша вино жами 961 минг евро (1,21 млн. доллар)га сотилган. Савдода ўзининг қimmatлилиги билан ажралиб турган винолар ҳам бўлган. 1989 йилги икки шиша

Romanee-Conti Burgundy vinosining ҳар бири беш минг евродан, уч шиша Petrus Bordeaux 1989 vinosining ҳар бири тўрт минг евродан, бир дона Petrus vinosи 2,5 минг евродан сотилган.

Умрбоқий компакт-disk

Япон инженерни Суенори Фукуи оламда биринчи бўлиб ишадан компакт-диск яратди. Ташқи кўринишдан киши эътиборини тортувчи бу компакт-диск гайриоддий оптик кўринишга эга бўлиб, чидамлилиги ва маълумотларини ўзига хавфсиз сақлаши билан бошқаларидан ажралиб туради. Япон истеҳсоқсининг ушбу компакт-дискни туфайли турли маълумот ва мусиқалар юқори аниқликда ёзилдиган бўлади. Дискни синоадан ўтказганлар, ушбу дискка ёзилган мусиқа товушлари тиниқ ва ўзгача жаранглангани эътироф этишмоқда.

Аmmo худди шундай сифатли мусиқани тинглаш учун яхшигина пул сарфлашга тўғри келар экан, яъни бир дона ишча компакт-диск 833 доллар атрофида турар экан. Ушбу дискка Иоганн Себастьян Бахнинг «Фуга ре» ва «Токатта» номи мусиқа асарлари биринчи бўлиб ёзув сифатида кўчирилди.

Рўйхатдан ўчирилган касаллик

Стэнфорд университети тиббиёт мактабининг мутахассислари Калифорнияда Интернет тармоғидан фойдаланувчилар орасида сўровнома ўтказишди. Аниқланишича, ҳар сабоқининг америкалик кўндалик ҳаётини Интернетсиз тасаввур этолмас экан. Сўровда қатнашганларнинг 14 фоизи интернетсиз атиги бир неча кунга дош бера олмади экан. Бирок, медиклар интернетдан хаддан зиёд кўп фойдаланувчиларда ҳеч қандай руҳий касаллик аломатлари бўлмаслигини таъкидлашмоқда.

Тадқиқотчилардан бирининг таъкидлашича, интернетдан хаддан ортқ фойдаланиш саломатликка бошқа томонидан таъсир қилади.

Интернет хабарлар асосида тайёрланди.

Имом Бухорий (розиёллоху анху) айтидилар: Расулulloҳ саҳобалардан: «Сизлар рақуб (кутуб турувчи) деб кимни айтасизлар?» — деб сўрадилар. Саҳобалар: «Бизлар рақуб деб ўзидан бола туғилмайдиган кишини айтамыз», дейишди. Расулulloҳ: «Бундай эмас, рақуб ўзидан илгари бирорта боласини (қабрга) узатмаган кишидир», — дедилар.

Абу Ҳурайрандан ривоят қилинди, у киши айтидилар: Расулulloҳ: «Одамларнинг қилган яхшилиги учун ташаккур айтмайдиган киши Аллоҳ Таоллога ҳам ташаккур айтмайди», — дедилар.

Абу Ҳурайрандан ривоят қилинади. У киши айтидилар: Расулulloҳ: «Бир-бири билан сўқишувчи кишиларнинг айби сўқишни аввал бошлагани устига тушади, башарти иккинчиси сўқишни ҳаддан ошириб юбормаса», — дедилар.

Анас ибн Моликдан ривоят қилинди: Расулulloҳ: «Бирортангиз экиш учун қўлингизда бир кўчатни ушлаб турган вақтингизда қиёмат қойим бўлиб қолса-ю, қойим бўлишдан илгарироқ уни экиб олишга кўзингиз етса, албатта экиб қўйинг», — дедилар.

Абдуллоҳ ибн Аббосдан ривоят қилинди: Расулulloҳ: «Яхши сиёрат, чиройли ҳайбат ва ҳар бир ишда иқтисодчилик етмиш ҳислатдан бир бўлагидир», — дедилар.

Абу Ҳурайрандан ривоят қилинди, бу киши: Расулulloҳдан: «Бир-бирларингизга ҳаяллар беринглр, шунда ораларингизда муҳаббат пайдо бўлади», — деган сўзларини ривоят қилдилар.

— Юзларингиздан қулги аримасин, онажонлар!

Фозил МАМАШАРИПОВ олган сурат

Huquq

СИЗНИНГ ГАЗЕТАНГИЗ

2007 йилда ҳам сизга ҳуқуқий маърифат улашамиз

Indeximus: — 2.71

ФАКТ

◆ Қушлар орасида энг тез юғурадигани страус туяқуш ҳисобланади. Юғурганида унинг ҳар бир қадами 4 метрдан, тезлиги эса 45 км/соатдан ошиб кетар экан.

◆ Почта алоқасида фойдаланиладиган замонавий кабатларлар соатига 140 км/с тезлик билан ҳаракатлана олади. Шунингдек, улар уч минг километргача учиб боришлари мумкин.

◆ Делфинлар нафақат оддий товушларни, балки инсон қўлоқлари эшитмайдиган инфра ва ултравушларни ҳам қабул қила олади.

◆ Канада ҳиндулари айиқларни инсоният қавмига тааллуқли деб ҳисоблашади. Бунга асос сифатида улар айиқларнинг тишлари одамникига ўхшаши, қўл-оёқлари бешта бармоқлари мавжудлиги, қаддини тик тутиб орқа оёқларида юра олишини келтирадилар.

◆ Тوشбақалар нафақат аста ҳаракатланадилар, балки жуда секин ўсдилар ҳам. Шунга қарамай улар узоқ умр кўрувчи ҳайвон ҳисобланадилар.

ЭЪЛОН

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
БОШ ПРОКУРАТУРАСИ
ошхона объекти қурилишига тендер эълон қилади.

Тендер юзасидан мурожаатлар 2006 йилнинг 10 ноябргача 9.00 дан 18.00 га қадар Тошкент шаҳар Яхё Фуломов кўчаси 66-уй, Республика Бош прокуратурасининг молия-ҳўжалик бўлимида қабул қилинади.

Маълумот учун телефонлар:
133-04-80, 133-69-12.

Ўтганларнинг охирати обод бўлсин!

Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий прокуратураси шахсий таркиби Марказий ҳарбий округ ҳарбий прокурорининг ўринбосари Собир Орзиевга падари бузруквори

ҚЎЗИБОЙ отанинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Huquq

yuridik gazeta

Ta'sischi:

O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir vazifasini bajaruvchi:

Jahongir MAKSUMOV

Tahrir hay'ati:

Yusupboy G'OIPOV, Bahrididdin VALIYEV,
Svetlana ORTIQOVA, Tohir MALIK,
Sherzodxon QUDRATXOJAYEV, Fozil
MAMASHARIPOV (mas'ul kotib)

Tahririyat manzili:

Toshkent shahri, Yahyo
G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 133-98-82,
133-10-53.
E-mail: Info@huquq.uz.
Faks: 133-64-85, 133-10-53.

Gazeta O'zbekiston Respublikasi matbuot va axborot agentligida
023-raqam bilan ro'yxatga olingan. Nashr ko'rsatkichi — 231

Tahririyatga kelgan qo'lyozma va
suratlar egalariга qaytarilmaydi.
Mualliflarning fikrlari tahririyat fikridan
farqlanishi mumkin. Nashrimizdan
ko'chirib bosilganda «HUQUQ»dan
olinganligi ko'rsatilishi shart. Tjorat
ahamiyatiga molik materiallar
belgisi ostida chop etiladi.

Buyurtma Г — 1256. 12 542 nusxada bosildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va
sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.

Nabatchi muharrir: **A.MUSTAFOQULOV**
Musahhih: **A.MUSTAFOTEVA**

Gazeta «Sharp» NMM bosmaxonasida ofset usulida
chop etildi. Korxona manzili: Toshkent shahar,
Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 20.00. Topshirildi: 1345678

Gazeta
haftaning
chorshanba
kunlarini
chiqadi.

Sotuvda
erkin narxda